Nordisk Pantanalys

Analys av förutsättningarna för ett gemensamt nordiskt
pantssystem för dryckesförpackningar

Jan Rehnberg

Nordisk Pantanalys

Analys av förutsättningarna för ett gemensamt nordiskt pantsystem för dryckesförpackningar

TemaNord 2010:576

© Nordiska ministerrådet, Köpenhamn 2010

ISBN 978-92-893-2122-8

Publikationen är tillgänglig som Print on Demand (PoD) och kan beställas på www.norden.org/order. Fler publikationer finns på www.norden.org/publikationer.

Denna rapport är utgiven av med finansiellt stöd från Nordiska ministerrådet. Innehållet i rapporten avspeglar inte nödvändigtvis Nordiska ministerrådets synpunkter, åsikter eller anbefallningar.

Nordiska ministerrådet

Ved Stranden 18
DK-1061 Köpenhamn K
Telefon (+45) 3396 0200
Fax (+45) 3396 0202

Nordiska rådet

Ved Stranden 18
DK-1061 Köpenhamn K
Telefon (+45) 3396 0400
Fax (+45) 3311 1870

www.norden.org

Det nordiska samarbetet

Det nordiska samarbetet är ett av världens mest omfattande regionala samarbeten. Det omfattar Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige samt de självstyrande områdena Färöarna, Grönland och Åland.

Det nordiska samarbetet är politiskt, ekonomiskt och kulturellt förankrat och är en viktig partner i europeiskt och internationellt samarbete. Den nordiska gemenskapen arbetar för ett starkt Norden i ett starkt Europa.

Det nordiska samarbetet vill styrka nordiska och regionala intressen och värderingar i en global omvärld. Gemensamma värderingar länderna emellan bidrar till att stärka Nordens ställning som en av världens mest innovativa och konkurrenskraftiga regioner.

Innehåll

Forord	7
1. Inledning.....	9
1.1 Bakgrund.....	9
1.2 Utredningsuppdrag	9
1.3 Process, metod och organisering	10
1.4 Begränsningar	10
2. Beskrivning av pantsystemen i de Nordiska länderna	11
2.1 Danmark.....	11
2.2 Sverige	17
2.3 Norge.....	22
2.4 Finland	28
2.5 Island.....	31
2.6 Estland.....	32
2.7 Tyskland.....	33
3. Jämförelse mellan de nordiska pantsystemen	35
3.1 Ägare/myndighet/ regleringar.....	35
3.2 Pantsystemets omfattning och förpackningar	36
3.3 Anslutning till pantsystemen och registrering av förpackningar	37
3.4 Logistik – och insamlingsavgifter till pantsystemen för producenter och importörer	39
3.5 Hanteringsersättningar till handeln/HoReCa och liknande drivsenheter	39
3.6 Pantbelopp och återvinnig i systemen	40
3.7 Data system	41
3.8 De nordiska systemen i jämförelse med Tyskland och Estland	41
3.8.2 Estland.....	42
4. Privatimport.....	45
4.1 Insamling av privatimporterade burkar	45
4.2 Konsekvenser för pantsystemen och återvinningsgraden.	46
4.3 Miljökonsekvenser	46
5. Möten med referensgrupperna.	47
5.1 Danmark	47
5.2 Sverige	48
5.3 Norge.....	50
5.4 Finland	51
5.5 Sammanfattande synpunkter från de nordiska referensgrupperna.	51
6. Vad finns det för möjligheter i ett nordiskt samarbete?	53
7. Olika alternativ till ett nordiskt samarbete.....	55
7.1 Alternativ 1. Bildandet av ett nordiskt pantsystem.....	55
7.2 Alternativ 2. Gemensamt ”Nordiskt Clearing House”.....	55
7.3 Alternativ 3. Samarbetsformer mellan de nordiska pantsystemen.....	56
7.4 Systemförändringar för alternativen 1–3.	56
7.5 Alternativ 4. De nordiska pantsystemen träffar bilaterala avtal med resp. grannland	58

8. Slutsatser.....	61
9. Rekommendationer	63
1. De nordiska länderna träffar bilaterala avtal med respektive grannland där huvuddelen av gränshandeln är representerad.	63
2. Utvärdering av de bilaterala avtalen	63
3. Samarbete om information och materialspecifikationer.....	64

Forord

Grundene til at indføre et fællesnordisk pantsystem er mange.

Et fællesnordisk pantsystem kan bidrage til, at forbrugere i de nordiske lande får et Norden uden nationale barrierer, og det kan øge serviceniveauet, når en dåse, der er købt i Danmark, kan returneres i Sverige med panten tilbagebetalt.

Virksomheder vil have lettere ved at markedsføre sig med et pantbelagt produkt, som vil være gangbart i hele Norden, med en styrket konkurrence til følge.

Imellem de nordiske lande vurderes det, at der handles 30 millioner dåser, og fra Estland og Tyskland importeres ca. 1 milliard dåser. Meget tyder på, at dåserne udgør en unødvendig miljøbelastning.

Rapporten er udarbejdet for Grænsehindringsforum. Grænsehindringsforum er nedsat af de nordiske regeringer, for at påpege og komme med løsningsforslag til grænsehindringer imellem de nordiske lande. Med *Nordisk Pantanalys* præsenterer Grænsehindringsforum et grundlag for debat om indførelsen et fællesnordisk pantsystem.

Rapporten præsenterer og diskuterer fire alternative løsningsmodeller for, hvordan et fællesnordisk pantsystem kan indrettes. Jeg skal særligt invitere politikere og erhvervslivet i de nordiske lande, til åbensindet at diskutere spørgsmålet, og være med til at skabe et mere sammenhængende Norden med færre grænsehindringer.

August 2010

Ole Norrback

Formand for Grænsehindringsforum

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Pantsystemet har en lång historik bakom sig i de nordiska länderna. I Sverige startades det första officiella pantsystemet 1885. Detta skedde i samband med att bryggerierna enades om en gemensam återfyllbar glasflaska. Pantsystemet tillkomst var ett rationellt sätt att få tillbaka sina glasflaskor för återfyllning.

Pantsystemet har därefter utvecklats till ett redskap för att motverka nedskräpning och ge positiva effekter för miljön genom återvinning och återanvändning av dryckesförpackningar.

Att panta har blivit en del av konsumenternas beteende i samband vid inköp av dagligvaror.

De nordiska pantsystemen är förmodligen de mest effektiva jämfört med övriga länder med andra former av insamlingssystem. Det gäller såväl insamlingsstruktur och att industriellt ta hand om förpackningarna för återvinning, som att ge konsumenterna en hög servicegrad för att kunna panta sina förpackningar.

Pantsystemen är dock designade till denna effektivitet inom resp. nordiskt land och är inte i dag kompatibla gentemot varandras system.

De nordiska pantsystemens struktur och systemmässiga grund är i stort sätt av samma karaktär när det gäller ägarstruktur, insamling och industriell återvinning. Därmed finns grundförutsättningarna för ett samarbete för att nå samma effektivitet i ett nordiskt perspektiv.

Denna utredning har till uppgift att utreda behovet och förutsättningarna för ett samarbete mellan systemen som innebär ytterligare fördelar för konsumenterna, miljön och producenter/importörer.

1.2 Utredningsuppdrag

Det av de nordiska samarbetsministrarna utpekade Gränshinderforum, önskar låta genomföra en studie över vilka förutsättningarna är för etableringen av ett närmare nordiskt samarbete vad gäller pant på dryckesförpackningar i Norden. Studien skall se på förutsättningarna för ett gemensamt pantsystem för Å-PET och metallburkar i Norden, härunder identifiera vilka möjligheter och utmaningar/barriärer (tekniskt, juridiskt, etc.) som föreligger i förhållande till ett gemensamt pantsystem i Norden. Rapporten skall även innehålla en jämförande beskrivning av systemen Tyskland och Estland och beskriva ett ev. nordiskt pantsystem i förhållande till dessa länders nuvarande system. Studien skall även omfatta problemställningen med taxfree burkar.

Gränshinderforum har valt att anlita Jan Rehnberg som självständig konsult och projektledare, för att genomföra den aktuella analysen. Jan Rehnberg har tidigare verkat som vd för Returpack Svenska AB.

1.3 Process, metod och organisering

Projektledaren skall genomföra studien tillsammans med en referensgrupp bestående av minst följande aktörer från respektive land:

- Bryggerier/bryggeriorganisationer
- Miljömyndigheter
- Tillverkare av pantmaskiner
- Pant-/resirkorganisationer
- Tillverkare av dryckesförpackningar
- Handelsnäringsen
- Importörer

Projektledaren skall, med fortlöpande stöd av referensgruppen, inventera behov, attityder, motstånd och förutsättningar för att uppnå i första hand ett gemensamt nordiskt pantsystem, och i andra hand att uppnå konkreta förbättringar (low hanging fruit). Det är viktigt att studien och den efterföljande rapporten resulterar i rekommendationer som samtliga inblandade branscher och myndigheter/regeringar kan ställa sig bakom. För att sannolikhöja detta bör projektledaren fortlöpande testa av idéer och förslag gentemot samtliga inblandade aktörer.

Danmark och Tyskland har nyligen påbörjat en diskussion varigenom burkar och flaskor som har inhandlats i Tyskland ska kunna pantas i Danmark. Också denna process bör bevakas i förhållande till det nordiska uppdraget.

1.4 Begränsningar

Undersökningen skall fokusera på de fem nordiska länderna, men arbeta med utgångspunkt i att ev. lösningar/ framtidsmodeller ska kunna spridas till andra EU/ EES länder i ett senare skede.

Studien skall begränsas till metallburkar samt Å-PET flaskor. Om studien visar att det finns möjligheter att uppnå positiva resultat mellan vissa länder, men ej mellan samtliga, kan studien fokusera på de länder där det finns möjligheter att uppnå resultat.

2. Beskrivning av pantsystemen i de Nordiska länderna

2.1 Danmark

Pantsystemets ägare/organisation/myndighet. Dansk Retursystem A/S (DRS) grundades av industrin år 2000

Aktieägare:

- Dansk Retursystem Holding A/S (85,62 %)
- Carlsberg Danmark A/S
- Royal Unibrew A/S
- Thisted Bryghus A/S
- Bryggeriet S.C. Fuglsang A/S
- Harboes Bryggeri A/S (14,27 %)
- Bryggeriet Vestfyen A/S (0,1 %)
- Mineralvandsfabrikken Frem A/S (0,01 %)

Styrelsen består av 13 medlemmar:

- 1 neutral ordförande
- 3 handeln
- 1 HTS (import)
- 1 Brewers Association DRS Holding A/S
- 1 Harboes Brewery

Dessutom finns en Liaison Committee av 13 medlemmar, inkluderande:

- Consumer Association
- 4 Importers
- Restaurants Association
- Hotels Association
- Convenience Association

Dansk Retursystem A/S verksamhet är reglerad enligt Bekendgørelse nr. 634 av den 19 juni 2008.

Miljöministeriet är ansvarig myndighet för pantsystemet. DRS har den enda licensen för hantering av pantsystemet omfattande metallburkar och engångsförpackningar av PET. DRS har en förnyad licens från 2008 till 2013. DRS` s effektivitet blir utvärderat var 3:e år i avsikt att värdera, om

företaget skall få en ny licens. Företaget blev senast utvärderat 2009 för prövning av en ny licens från 2013–2016.

Pantsystemets omfattning och förpackningar

Viktigaste arbetsuppgifter:

- Insamlingssystem för engångsförpackningar av öl och kolsyrade drycker.
- Betala tillbaka panten till handeln för engångsförpackningar.
- Betala hanteringsersättningar till handeln för sortering av returförpackningar och för mottagning av engångsförpackningar.

Den 1 april 2005 breddades systemet att omfatta FAB`s och Cider och från 1 oktober 2008 omfattas även stilla vatten och iste.

Pantsystemet är obligatoriskt för följande förpackningar:

- Glasflaskor (retur och engångsflaskor)
- Plastflaskor (retur-PET, engångs-PET och Pen-flaskor)
- Metallburkar (aluminium/ stål)

Pantsystemet omfattar inte vin-, sprit-, fruktjuice – eller mjölkförpackningar.

Insamlingssystem

Det finns två pant- och insamlingssystem i Danmark.

- Återfyllnadsförpackningar – insamling genom bryggerierna för återfyllnad.
- Engångsförpackningar – insamling genom Dansk Retursystem för återvinning.

Leverantörer som använder återfyllnadsförpackningar måste säkra insamling på minst 98 %. DRS måste säkra en insamling av engångsförpackningar på minst 95 % (från 1 januari 2013).

Pantbelopp

Flaskor och burkar som ingår i det danska pant – och retursystemet är pantbelagt. Pantvärdet eller pantsatsen är avhängt av material och volym.

I Danmark säljs pantbelagda dryckesprodukter antingen i engångsförpackningar, där materialet återvinns efter användning, eller återfyllnadsförpackningar som rengörs och återfylls igen. För engångsförpackningar är det infört tre olika pantsatser: Pant A, Pant B och Pant C.

De olika pantsatserna har följande värde:

- Pant A – 1,00 DKK
- Pant B – 1,50 DKK
- Pant C – 3,00 DKK

Engångsförpackningar:

- Under 1 liter: 1,0 DKK
- 1 liter och över: 3,0 DKK
- Plastflaskor 50 cl: 1,5 DKK

Dansk pantmärkning

Pantmärken, som trycks direkt på engångsförpackningen eller på etiketten. Pantmärket är ett registrerat varumärke som ägs av Dansk Retursystem A/S.

Det danska pantmärket trycks direkt på förpackningen på förpackningens eller klistrat på förpackningen.

Pantmärket finns i olika varianter. Från 2007 har DRS infört nya pantmärken med en pantkod, som består av fem sorters prickar. Prickarna innehåller säkerhetskoder som bidrar till att säkra korrekt utbetalning. Pantkoden förhindrar också fusk med kopiering av danska pantmärken. Pantmärket, både med och utan pantkod skall följas av en EAN streckkod.

Pantetiketter, som klistras på förpackningen

Pantmärket skall följas av en Ean-kod, och vara en del av pantetiketten. Pantmärket är ett registrerat varumärke som ägs av Dansk Retursystem A/S.

Pantetiketter köps hos Dansk Retursystem och man betalar materialomkostnaderna för etiketten och etikettens pantvärde.

Köp av pantetiketter (exkl.moms) DKK öre

Pris per etikett	
Produktion av etikett	7,5
Etikettens pantvärde	Pant A = 80,0
	Pant B = 120,0
	Pant C = 240,0

Registrering av förpackningar

Importörer och producenter som önskar sälja drycker som omfattas av det danska pantsystemet måste registrera sina förpackningar hos Dansk Retursystem A/S.

En förutsättning för att sälja en produkt i Danmark är att säljaren antingen är en dansk producent eller importör, eller har en dansk importör för produkten.

Registrerings procedur

Förpackningen måste vara registrerad i systemet innan den kan säljas. Ansökan om registrering sänds till DRS tillsammans med upp till 10 tomma ex. av den förpackning som skall registreras. En registreringsavgift på 2000 DKK exkl. moms betalas till DRS för den första nya förpackningen under ett kalenderår. Avgiften täcker övriga registreringar som sker under samma kalenderår.

DRS bekräftar inom en vecka efter mottagandet av registreringsansökan om förpackningen motsvarar behörighetskravet betr. märkning av förpackningen, enligt stadgarna för pantsystemet. Försäljning av produkten skall kunna starta som senast fyra (4) veckor efter att DRS har mottagit förpackningen. Under förutsättning att förpackningen uppfyller kraven på märkning.

Utöver registreringsavgiften är försäljningen av engångsförpackningar, märkta med pantetiketter, förbundet med en del avgifter till Danskt Retursystem. Importörer/ producenter betalar insamlingsavgift och logistikavgift per såld förpackning. Ingen logistikavgift betalas för förpackningar som säljs till HoReCa (Hotel, Restaurang och Catering), samt övriga liknande företagsenheter.

Producenter och importörer har rättighet att välja den förpackning man önskar för sina produkter och därför har inte DRS utfärdat materialspecifikationer för enskilda förpackningsslag. Producenter och importörer har rätt att få sina förpackningar anslutna till DRS pantsystem, även om dom inte praktiskt fungerar i returautomaterna. Dessa förpackningar tas emot manuellt av butikerna.

Registrering av ca 12000 – koder

Varav:

- Burkförpackningar, 3000 EAN-koder.
- Engångsförpackningar PET-flaskor, 2000 EAN koder.

Aktiva registrerade produktkategorier:

- Öl: 976
- Kolsyrade drycker 575
- RTD: 25
- Cider:108
- Stilla vatten: 593

*Producenter och importörer***Avgifter till Dansk Retursystem (DKK öre per emballage):**

Material	Nettoinnehåll	Pantsats	Insamlingsavgift
Glasflaskor	Under 1 liter	Pant A	34–60,5
	1 liter/över	Pant C	64,7–162,2
Plastflaskor	Under 1 liter	Pant A	20,6–22,6
	0,5 l	Pant B	21,7
	1 liter/över	Pant C	21,1–31,1
Burkar Alu	Under 1 liter	Pant A	9,8–10,7
Burkar Stål	Under 1 liter	Pant A	21,2–22,2
	1 liter/över	Pant C	126,3–239,1

Handeln

Butiker eller andra typer av försäljningsställen som säljer pantbelagda dryckesförpackningar (glas, metallburkar eller plastflaskor) är skyldiga att ta emot pantförpackningar från konsument och utbetala pant. (*Enligt Bekendgørelse nr.634 av den 19 juni 2008*)

Hanteringsersättningar till handeln

Ersättningarna från DRS varierar beroende på om investeringssubvention har erhållits från DRS och om returautomaten är utrustad med komprimator eller ej. Den högsta ersättningen erhåller butiker som emot pantförpackningar manuellt.

Hanteringsersättningen är beräknat på grundlag av objektiva kriterier för den 1/3 mest omkostnads/effektiva butikerna och är differentierat efter förpackningstyp (vanligtvis återfyllnadsförpackningar och engångsförpackningar samt efter materialtyp och butikstyp):

Øre per emballage		Butiksgroupe				
		A		B		C
		Butikker med returautomat, der modtager investeringstilskud		Butikker med returautomat, der ikke modtager investeringstilskud		Butikker uden returautomat (manuelt)
		A1. Butikker med komprimator	A2. Butikker uden komprimator	B1. Butikker med komprimator	B2. Butikker uden komprimator	
Återfyllandsförpackningar	Glas	2,4	2,4	3,4	3,4	6,7
	Plast <1 L	4,4	4,4	7,7	7,7	8,8
	Plast ≥1 L	6,4	6,4	10,2	10,2	11,6
Engångsförpackningar	Metal	0,9	1,5	0,9	3,6	8,6
	Plast	1,9	6,0	1,9	6,0	10,3
	Glas	6,0	7,8	6,0	7,8	11,2

Hanteringsersättning för engångsförpackningar infördes fr.o.m. september 2008.

Fakta/Statistik

Dansk Retursystem samlar in engångsförpackningar från 15 086 kunder av vilka:

- 6 337 butiker
- 3 943 restauranger
- 4 806 kontor

Det finns 2881 Returautomater (av vilka 1 465 har komprimatorer)

DRS har 679 leverantörer/ medlemmar (129 bryggerier/ 425 läskedrycksproducenter/ 128 importörer och grossister).

Förpackningar och återvinningsnivåer

- Förpackningar (2008)
- Insamling av ca 160 miljoner engångsförpackning (glas/plast)
- Insamling av ca 300 miljoner burkförpackningar

Återvinningsnivåer:

Material	2006	2008
Engångsförpackning:		
Plast	88 %	93 %
Metal (metallburkar)	84 %	84 %
Glas	87 %	93 %
Engångsförpackning/gennemsnit	86 %	88 %
Återfyllnadsförpackningar	100 %	102 %

Dansk Retursystems elektroniska system

Under 2008 vidareutvecklades kommunikationen mellan den enskilda butiken och Dansk Retursystems elektroniska system. I ca 2 600 av landets butiker har Dansk retursystem A/S installerat en dator som, som säkrar att bolaget kan leverera elektroniska data till butikernas automater. Under 2008 blev denna dator uppdaterad, så den kan innehålla fler varunummer/ EAN koder.

Systemet hanterar också data av rapporterad såld volym från producenter/ importörer. Samt data av pantade volymer per EAN-kod från resp. returautomat.

Systemet uppgraderas fortlöpande med information om nya registrerade produkters EAN koder.

2.2 Sverige

Retursystem för plastflaskor och metallburkar i Sverige är reglerat enligt Förordning SFS 2005:220 och tillsynsmyndighet är Jordbruksverket.

Plastflaskor och metallburkar för exempelvis öl, vatten och läsk måste ingå i ett godkänt retursystem för att få säljas i Sverige. Det skall framgå av märkning på flaskorna och burkarna vilket retursystem de ingår i och vilken pant köparen ska få när de lämnas tillbaka.

Reglerna gäller plastflaskor och metallburkar för konsumtionsfärdig dryck. Produkter som huvudsakligen består av mejeriprodukter eller juicer av grönsaker, frukt eller bär är dock undantagna, och omfattas därmed inte av reglerna.

För att driva ett pantsystem måste företaget kunna uppfylla följande förutsättningar:

- 90 % återvinning för samtliga förpackningar som omfattas av systemet
- Nationellt och kompatibelt
- Hög tillgänglighet och hög service till konsument

Retursystem

Det finns två typer av retursystem för dryckesförpackningar.

Returflaskor av glas för återfyllnad, hanteras av bryggerierna.

Engångsförpackningar av metallburkar och plastflaskor för konsumtionsfärdig dryck.

Kravet på återvinningsgrad är 90 %. Jordbruksverket är tillsynsmyndighet. Återvinningsnivåer rapporteras till Naturvårdsverket.

Godkända retursystem för metallburkar och plastflaskor

De flesta aktörerna i Sverige är anslutna till Returpack Svenska AB. Det finns dessutom ett par andra godkända retursystem, Delå AB och PET – system AB.

De helt dominerande pantsystemen för metallburkar och plastflaskor drivs av Returpack Svenska AB.

*Returpack Svenska AB (RP) Pantsystemets ägare/organisation/
myndighet AB Svenska Returpack (burk) grundades 1984 och AB Svenska
Returpack – PET 1994.*

Aktieägare:

- Sveriges Bryggerier AB 50 %
- Svensk Dagligvaruhandel 25 %
- Livsmedelshandlareförbundet (SSLF) 25 %

Styrelse: Ordförande och 4 medlemmar från bryggerierna resp. 4 medlemmar från handeln.

Jordbruksverket är tillsynsmyndighet över pantsystemen i Sverige. Från 1984 till 2005 hade Returpack enda licensen för att driva pantsystem för aluminium burk. Monopolet avskaffades 2005. När pantsystemet för engångsförpackningar av PET startade 1994, var det fritt för alla aktörer ansöka om ett godkännande från Jordbruksverket. Sedan 2005 måste man uppfylla kraven, enligt förordning 2005:220 om retursystem för plastflaskor och metallburkar, för att starta ett retursystem.

Pantsystemets omfattning och förpackningar

Insamlingssystem för engångsförpackningar av metallburkar och plastflaskor för konsumtionsfärdig dryck

Registrerar produkter från producenter och importörer för den svenska marknaden

Materialåtervinner aluminium och PET för tillverkning av nya förpackningar

Betalar pant och hanteringsersättningar till handeln för hanteringen av metallburkar och plastflaskor.

Process för anslutning till Returpacks retursystem

Företaget tar del av Returpacks villkor för anslutning och produktregistrering.

Företaget ansöker om avtal. Avtalssida undertecknas av behörig firmatecknare och skickas per post till RP.

Handläggning hos RP:

- Kontroll sker att samtliga uppgifter är ifyllda.
- RP beställer en kreditupplysning. Grundläggande krav är att företaget är registrerat för moms och F-skatt. RP kontrollerar att de i avtalsansökan lämnade företagsuppgifterna är korrekta samt fastställer villkor för anslutning.

Tre ”typer av betalningsvillkor” beroende på företagets ekonomiska status:

1. Kredit (15 dagar)
2. Ej kredit
3. Säkerhet (inbetald säkerhet medför 15 dagars kredit)

När villkor för anslutning accepterats av företaget fakturerar RP en anslutningsavgift à 10 000 SEK. När betalning inkommit gör RP omedelbar en överföring av beloppet till Statens jordbruksverk. (Företaget erlägger därefter denna avgift till JV för varje påbörjat kalenderår som avtalet fortsätter att löpa.) Betald anslutningsavgift innebär att avtalet är klart.

Företaget innehar nu avtal och har då möjlighet att registrera produkter i retursystemet. Produkterna måste uppfylla de krav som ställs i avtalets bilaga 2 – Teknisk specifikation och märkningsmanual.

Företaget skickar in anmälningsblankett och produkt för godkännande och registrering.

Företaget rapporterar månadsvis in sin försäljning per produkt varpå RP fakturerar för pant och administrationsavgift.

När produkten inte längre säljs ska företaget göra en avanmälan till RP.

Registrering av produkt

Minst 4 veckor innan en produkt i en ny burk eller PET-flaska skall börja säljas, ska förpackningsprov insändas till Returpack för avstämning. Då kontrolleras att förpackningens utformning och märkning stämmer med specifikationerna. Returpack har då möjlighet att, efter godkännande, registrera koden i det artikelregister som man tillhandahåller åt leverantörerna av returautomater.

Avgifter till Returpack.

Producenter och importörer betalar en administrationsavgift för PET flaskor till Returpack:

- Administrationsavgift (exkl. moms) fr.o.m. 2008-07-01
- Plastflaskor < 1L 0,22 SEK (plus 0,05 SEK för färgad PET)
- Plastflaskor > 1L 0,52 SEK
- Ingen administrationsavgift för aluminiumburk.
- För stål- burk betalas en sorteringsavgift på 0,25 SEK (exkl. moms).

Handeln

Handeln svarar själva för investeringar i returautomater, lokal och övrig utrustning för att ta emot pantbelagda förpackningar.

Ersättningar till handeln för hantering av plastflaskor och metallburkar.

Butiker med returautomater:

- Plastflaskor < 1L 0,40 SEK
- Plastflaskor > 1L 0,50 SEK
- Metallburkar 0,15 SEK

Butiker med manuell mottagning:

- Plastflaskor < 1L 0,20 SEK
- Plastflaskor > 1L 0,20
- Ingen ersättning för metallburkar

Pantsystemet är obligatoriskt för följande förpackningar:

- Plastflaskor, Metallburkar (aluminium/ stål)
- Pantsystemet omfattar inte konsumtionsfärdig dryck som huvudsakligen (över 50 %) består av frukt- bär- eller grönsaksjuicekoncentrat, eller mejeriprodukter (mjölk).

Det finns inget tvingande i Förordningen SFS 2005:220 om att dagligvaruhandeln eller service handeln skall emot pantförpackningar av konsumenterna. Det är dock mycket ovanligt att butikerna inte tar emot pantförpackningar, även om detta sker manuellt.

Fakta/ Statistik

Antalet aktiva kunder (dagligvaruhandel – servicehandel – restauranger):

- 7200St. (2009-12-08, fått ersättning de senaste 60 dagarna)
- Totalt innehåller registret 12600 kunder (som någon gång ersättning)
- Antal aktiva returautomater: 5216 St.,
- Antalet aktiva kunder med enbart returautomater: 3241.

Antalet koder som nu är aktiva i Returpacks system är 2 218 stycken.

Fördelning:

- Pantkod 1, PET 1kr är 1 028 stycken
- Pantkod 2, PET 2kr är 544 stycken
- Pantkod 4, Alu 0,5kr är 637 stycken
- Pantkod 5, Stål 0,5kr är 9 stycken

Förpackningar(St.) och återvinningsnivåer (Helår, 2008)

Försäljning metallburk	1073 miljoner
Återvinning icke pantburk	169 miljoner
Återvinnig pantburk	807 miljoner
% återvinning icke pantburk	15 %
% Återvinning pantburk	75 %
% Återvinning totalt	90 %
Försäljning plastflaskor < 1 L	279miljoner
Försäljning plastflaskor > 1 L	291miljoner
S.a. Försäljning	569miljoner
Återvinning plastflaskor < 1L	204miljoner
Återvinning plastflaskor > 1L	264miljoner
S:a Återvinning	468miljoner
% Återvinning Plastflaskor < 1L	73%
% Återvinning Plastflaskor > 1L	91 %
% Återvinning totalt	82 %

Pant

Dryckesförpackningar som säljs på den svenska marknaden och som omfattas av Förordningen 2005: 220 om retursystem för plastflaskor och metallburkar, skall ingå i ett av Jordbruksverket godkänt pantsystem.

I Sverige säljs pantbelagda dryckesförpackningar antingen i engångsförpackningar, där materialet återvinns efter användning, eller återfyllnadsförpackningar (returflaskor i glas), som rengörs och återfylls igen.

*Pantbelopp(inklusive moms 12 %)**Returflaskor av glas*

Hanteras av bryggerierna

- Returflaskor 0,33 L SEK 0,56
- Returflaskor 0,50 L SEK 0,90

Engångsförpackningar

Hanteras av godkänt Retursystem (Returpack Svenska AB)

- Metallburkar SEK 0,50
- Plastflaskor < 1L SEK 1,00
- Plastflaskor > 1L SEK 2,00

Svensk Pantmärkning

Godkända burkar och plastflaskor identifieras via streckkoden, EAN-koden. Alla importörer och bryggerier, som säljer produkter i Sverige, anmäler sina streckkoder till Returpack. I direkt anslutning till EAN-koden skall en märk-

ning finnas tryckt med information om vilket pantbelopp som gäller för förpackningen.

Lösa pantetiketter

Burkar och flaskor som importeras kan brista i de märkningskrav som förordningen föreskriver. Importörer har då möjlighet att köpa lösa pantetiketter till självkostnadspris från Returpack.

Returpacks elektroniska system. Returpacks Direct Crediting System (RDC)

- Datasystemet är utvecklat och ägt av Returpack Svenska AB
- Systemet har använts sedan maj 2002
- Systemet kontaktar en gång i veckan drygt 5000 returautomater. Återbetalar pant och hanteringsersättningar tre dagar senare
- Datauppkopplat mot RVMs och storräknare
- Totalt 2500 olika förpackningar i systemet som berättigar till pant
- 3000–5000 transaktioner varje vecka

2.3 Norge

2.3.1 Regelverk

Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) kapittel 6 regulerer retursystemer for emballasje til drikkevarer. Formålet med bestemmelsene i avfallsforskriftens kapittel 6 er å bidra til effektive retursystemer med høy returandel for emballasje til drikkevarer slik at retursystemene bidrar til å hindre forsøpling og redusere avfallsmengdene fra slik emballasje (§ 6–2). Den enkelte produsent eller importør av drikkevarer kan etablere og administrere eller slutte seg til retursystem for inneremballasjen. Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif) avgjør om retursystemene skal godkjennes. (§ 6–4)

Med bakgrunn i søknad om fastsettelse av returandel fra godkjente retursystemer, fastsetter Klima- og forurensningsdirektoratet årlig returandel for de ulike retursystemene. Toll- og avgiftsdirektoratet legger returandelen til grunn for reduksjon i miljøavgift på drikkevareemballasje fra og med 1. juli søknadsåret til og med 30. juni etterfølgende år. Fastsettelse av returandel gjøres forhåndsvis, normalt for ett år om gangen. Ved 95 % returandel gis fullt fritak for miljøavgiften.

Avfallsforskriftens § 6–8 bestemmer pantsatser for drikkevareemballasje (inneremballasje) med pant:

- Enheter med påfyllingsrominnhold til og med 50 cl
 - a) for handel mellom produsent/importør og videreforhandler: kr 1,20
 - b) for handel mellom videreforhandler og forbruker: kr 1,00

- Enheter med påfyllingsrominnehåll över 50 cl
 - a) för handel mellan producent/importör och vidareförhandlar: kr 3,00
 - b) för handel mellan vidareförhandlar och förbrukare: kr 2,50

I årlige vedtak om særavgifter fastsettes avgifter på drikkevareemballasje. Fra 1. januar 2010 gjelder følgende avgiftssatser (FOR-2009-11-26-1499):

- Det skal betales *miljøavgift* av drikkevareemballasje med følgende beløp per emballasjeeinheit:
 - a) Glass og metall: kr 4,97
 - b) Plast: kr 3,00
 - c) Kartong og papp: kr 1,24
 - d) Det skal betales *grunnavgift* på engangsemballasje med kr 1,02 per emballasjeeinheit.

2.3.2 Godkjente retursystemer og fastsatte returandeler for perioden 2009–2010

Tabellen under gir en oversikt over godkjente retursystem for drikkevareemballasje i Norge og fastsatte returandeler for perioden 2009–2010.

Retursystem	Beskrivelse	Fastsatt returandel i % for 2009–2010
Bryggeri- og Drikkevareforeningen	Ombruksflasker med pant (glass og plast)	95
Norsk Returkartong AS: skoler og barnehager	Drikkekartong uten pant.	93
Norsk Returkartong AS: drikkekartong	Drikkekartong uten pant.	77
Norsk Resirk AS: – boks for drikkevare	Engangsbokser med pant (aluminium og stål)	92
Norsk Resirk AS: – flasker for drikkevare	Engangsflasker med pant (gjenvinnbar PET)	90
Plastretur AS	Engangsflasker uten pant (plast)	73
Norsk Glassgjenvinning AS	Engangsflasker uten pant (glass)	90
SAS Scandinavian Airlines Norge AS	Engangsbokser uten pant (aluminium og stål)	85
K. G. Puntervold AS	Ombruksflasker med pant (glass)	95
Askim Frukt- og Bærpresseri	Ombruksflasker med pant (glass)	95
Ringnes AS	Ombruksflasker med pant (glass)	95

2.3.3. Norsk Resirk sitt retursystem. Norsk Resirk ägare/organisation Norsk Resirk A/S pantsystem etablerades 1999 och ägs gemensamt av handeln och bryggeriindustrin

Aktiefördelning:

- DMF Dagligvaruhandelns Miljö och emballasjeforum: 33,5 %
- Coop Norge: 15,0 %
- Bensinhandlarnas Bransjeforening: 1,5 %
- Bryggerienes Servicekontor: 35,0 %
- DagligvareLeverandörens Servicekontor: 7,5 %
- NäringsmiddelBedriftenes Landsforening: 7,5 %

Styrelsens representeras av 3 medlemmar från handeln och 3 medlemmar från bryggerierna.

Styrelsens ordförande: Ole Petter Wie, Bryggeri- og Drikkevareforeningen

Pantsystemets omfattning och förpackningar

Insamlingssystem för återvinningsförpackningar av metall och plastflaskor (PET), för öl – kolsyrade läskedrycker – mineralvatten – saft/juice- energi och alkoholdrycker (4,5 vol %).

Registrerar produkter från producenter och importörer för den norska marknaden

Materialåtervinner aluminium och PET flaskor för tillverkning av nya förpackningar.

Betalar pant och hanteringsersättningar till handeln.

Registrering av förpackningar. Anmälan från producent/importör om medlemskap i Norsk Resirk.

Producenten/importören tecknar ett standardavtal med Norsk Resirk.

En engångs registreringsavgift på 30 000 NOK betalas till Norsk Resirk.

Anmälan av produkt

Vid registrering av en ny produkt måste en beskrivning av produkten sändas till Norsk Resirk sex veckor före innan produkten kan lanseras på den norska marknaden. Denna tidsfrist är nödvändig för att säkra att streckkoden og form blir uppdaterad i alla pantautomaterna.

Registrering av en ny produkt kostar 5000 NOK.

Test av PET-flaskor

Teknisk specifikation (korker, pakninger, lim og etikett) av PET-flaskor skall vara inlämnade till Norsk Resirk innan produkten lanseras på den norska marknaden.

Tre flaskor skall lämnas för acceptans av flaskans form, som testas i automaterna sex veckor före lansering.

Godkännande av pantmärke och streckkod

Design på förpackningen måste sändas in för godkännande, elektroniskt eller på papper.

Teknisk test

30 burkar/ flaskor sänds till Norsk Resirk för en slutlig teknisk test. Testen tar ca en vecka.

Lansering

Produkten kan lanseras på den norska marknaden när design och den tekniska testen är godkänd, och perioden på sex veckor är över.

Rapportering

Producenten/importören sänder en försäljningsrapport till Norsk Resirk varje månad. Fakturering av pant och administrations avgifter är baserade på denna försäljningsrapport

*Avgifter for medlemmer av Norsk Resirk sitt retursystem**Avgifter till staten*

Avgifts system för återvinningsbara dryckesförpackningar av stål, aluminium, och PET består av en grundavgift och en miljöavgift. Miljöavgiften reduceras i takt med ökad returandel. Se närmere omtale i kapittel 2.3.1 og 2.3.2.

PET

Ansluten till Norsk Resirk	Ej ansluten till Norsk Resirk
Grundavgift 1,02	Grundavgift 1,02
Effektiv miljöavgift (2009–2010) 90 % returandel 0,30	Miljöavgift 3,00
Total avgift till staten 1,32	Total avgift till staten 4,02

Burkar

Ansluten till Norsk Resirk	Ej ansluten till Norsk Resirk
Grundavgift 1,02	Grundavgift 1,02
Effektiv miljöavgift (2009–2010) 92 % returandel 0,39	Miljöavgift 4,97
Total avgift till staten 1,41	Total avgift till staten 5,99

Administrationsavgifter till Norsk Resirk per enhet

- Aluminium burk kr 0,06
- Stålbark kr 0,21
- Pet volym t.o.m. 0,5L kr 0,10
- Pet volym över 0,5L kr 0,11

Tilleggsvederlag for farget PET til Norsk Resirk pr. enhet

- Lys blå transparent kr 0,08
- Mørk blå, opak (ikke transparent) og andre farger kr 0,15
- Flasker med sleeve som dekker mer enn 75 % av flaskeprofilen kr 0,15

Handeln

Enligt "Avfallsforskriften § 6–7," är butiker och andra försäljningsställen som säljer pantbelagda förpackningar, skyldiga att ta emot rimliga mängder i retur från konsumenterna. Konsumenterna har rätt att kräva att pantbeloppet utbetalas kontant.

Handeln svarar själva för investeringar i returautomater, lokal och övrig utrustning för att ta emot pantbelagda förpackningar.

*Ersättningar till handeln och övriga partners för hantering av plastflaskor och burkar.***Hanteringserättning**

Ersättning per enhet NOK	Mottagning genom RVM komprimerat	Mottagning utan RVM (manuellt)
Burk	0,20	0,05
PET-flaskor	0,25	0,10

Pantsystemet är frivillig for følgende forpackningar/produktområden.

Motivasjon for deltagelse er knyttet opp til avgiftsmodellen og det enkelte selskaps behov for miljødokumentasjon

- Metallburkar av aluminium/ stål
- Plastflaskor av PET

Produktområden

- Öl
- Kolsyrade läskedrycker
- Mineralvatten
- Saft/ juice
- Alkoholdrycker (4 %)

Fakta statistikk

Antal kunder som tar emot pantförpackningar (dagligvaruhandel – service-handel – restauranger) ca 10 400

I Resirks system finns det ca 3400 returautomater (RVMs).

Nyckeltal 2009

	Antal	Fastsatt returandel	Återvunnet
Burkar	359,4 miljoner	92%	5400 ton aluminium
Plastflaskor	112,2 miljoner	90%	3800 ton plast

Mottatt retur av ”svenske burkar” via panteautomater i 2009. Antal: 12,0 miljoner burkar

Salgsverdien av plast og aluminium dekker ikke innsamlings og transportkostnadene.

- Registrerade antal EAN koder i 2009:
- Metallburkar: 532
- PET-flaskor: 730
- Svenska metallburkar: 1398 (utan pant i Resirks system)

Alla som producerar eller importerar dryckesförpackningar på burk eller PET kan anmäla sitt deltagande i Norsk Resirk. Deltagarna i Resirk får, enligt godkännande från KLIF. En reduktion på förpackningsavgiften enligt gällande för kalenderåret.

Avgifter for perioden 2009–2010 for medlemmer av Norsk Resirk er inkl. grundavgift NOK 1,02:

- Burkar: NOK 1,41
- PET: NOK 1,32

Producenter och importörer som väljer att stå utanför Resirks system får betala full avgiftskostnad för sina förpackningar. För burkar inkl. grundavgift NOK 5,99 och för PET NOK 4,02.

Norsk pantmärkning

Burkar och PET-flaskor skall identifieras genom streckkod som uppfyller tekniska och kvalitetsmässiga krav enligt specifikation från EAN Norge.

I direkt anslutning till EAN koden skall ett pantmärke finnas tryckt med information om vilket pantbelopp som gäller för förpackningen.

Informationen är också viktig för utbetalning av rätt pantbelopp vid manuell hantering.

Som huvudregel skall pantmärket placeras i anslutning till EAN koden. Märket skall placeras väl synligt på burkens övre del.

Alternativt kan pantmärket placeras på burkens lock.

2.4 Finland

Pantsystem på den finska marknaden

Palpa: Återvinningssystem av burkförpackningar för drycker.
Administrerar pantsystemet som startade 1996 -03-01.

Palpa: Återvinningssystem av PET-flaskor.

- Systemet startade 2008-01-01.
- Återvinningsmål 80 %

Ekopullo: Återvinningssystem av återfyllbara glas – och PET flaskor.

- Administrerar systemet och fastställer hanteringsersättningar och kostnadstransaktioner.
- Medlemmar är producenter och importörer av dryckesförpackningar.
- Återvinningsnivå över 98 %
- A – pullo: Återvinningssystem av återfyllbara glasflaskor
- Alko: Återvinningssystem av engångsförpackningar av glas.

Dessutom finns det 7 slutna system av vilket Lidl's är det största volymmässigt. Lidl hanterar också engångsglas i sitt system.

Ett slutet system menas att det inte är möjligt för andra producenter/importörer att ansluta sig till pantsystemet.

Myndighet

Miljöministeriet är ansvarig myndighet över retursystemen. Systemen regleras genom ”Statsrådets förordning om retursystem för vissa dryckesförpackningar”. Enligt ursprungliga författningar: 180/2005.

Utdrag från Ursprungliga författningar: 180/2005

Pantens storlek 4§

I ett fungerande retursystem skall panten för en dryckesförpackning vara

- minst 0,15 euro per förpackning för metallburkar;
- minst 0,20 euro per förpackning för plastförpackningar som rymmer över 0,35 liter men under 1,0 liter;
- minst 0,40 euro per förpackning för plastförpackningar som rymmer minst 1,0 liter;

Mål för återanvändning och återvinning 5§

Målet för upprätthållare av fungerande retursystem är att minst 90 procent av de återanvändningsbara dryckesförpackningarna återlämnas för att fyllas på nytt, minst 90 procent av metallförpackningarna återlämnas för att återvinnas som material, minst 80 procent av engångsdryckesförpackningarna återlämnas för att återvinnas som material.

Palpa (Suomen Palautuspakkaus OY)

- Ägare:
- Palpa ägs till 50 % av handeln och 50 % av bryggerierna.

Handeln:

- Alko Oy
- Inex Partners Oy
- Ruckakesko Oy
- Tuko Logistics Oy

Bryggerier:

- Oy Hartwall AB
- Olvi Oyi
- Oy Sinebrychoff AB

Registrering av förpackningar – förutsättningar:

- Ekonomisk Säkerhet
- Producent/ importör som ansluter sig till Palpa måste lämna en banksäkerhet eller garanti.
- Säkerhetens storlek följer ett regelverk beslutat av Palpas styrelse.
- Förpackningen måste överensstämma med gällande specifikation.
- EAN kod och pantmärke för att identifiera förpackningen.
- Pant betalas till Palpa vid produktanseringen.
- Palpa krediterar pant och betalar hanterings – och transportersättningar.

Produkter som omfattas av systemet:

Konsumtionsfärdig dryck av öl, kolsyrade läskedrycker, mineralvatten, alkoholhaltiga drycker, kaffe/te, energidrycker, saftdrycker/ stilldrinks, nektar och cider.

*Process för anslutning till Palpas system.***Avgifter kopplat till systemet**

Vid anslutning till Palpas system betalas en avgift på 7 600 euro till burksystemet och 7 600 euro till PET-systemet. Alternativt kan en årlig avgift betalas på 1 500 (5x) för resp. system.

En EAN kod avgift på 400 euro tas ut för PET-flaskor och för metallburkar (Aluminium/ stål) 350 euro.

Bryggerier/importörer ansöker om registrering för varje ny dryckesförpackning. Palpa kontrollerar registreringsuppgifter enligt föreskrivna regler.

För varje ny PET-produkt sänds sex (6) autentiska flaskor för test till samtliga tillverkare av returautomater. Därefter om inga problem uppstår är förpackningen godkänd att säljas på den finska marknaden.

Anslutningsavgiften på 7 600 euro, alt. 1500 (x5) skall förebygga att systemet utnyttjas för ”snabba klipp”.

Dessutom måste en banksäkerhet, eller ekonomisk garanti deponeras i förhållande till den volym som producenten/importören beräknas sälja.

Ex:

Ekonomisk säkerhet per volym	Kostnad euro
0–0,25 Miljoner	1000
0,25–0,5 Miljoner	3000
0,5–1 Miljoner	5000
1–10 Miljoner	10000
10–50 Miljoner	20000
50+ Miljoner	30000

När producenten/importören lämnar systemet återfås bankgarantin.

För burkförpackningar och PET förpackningar gäller att en visuell identifikation måste finnas på förpackningen ”Panti- pant 0,15€,” på två ställen nära toppen av burk förpackningen.

Palpa uppdaterar EAN kod systemet två ggr per månad.

Pant och återvinningsavgifter:

Euro/ per förpackning	Återvinning		
	Pant	Klar	Färgad
PET<0,35 L	0,10	0,018	0,049
PET 0,35<x < 1 L	0,20	0,037	0,043
PET > 1 L	0,40	0,031	0,061
Alu Burk	0,15	0,01	
Stål Burk	0,15	0,037	

Handeln

Handeln svarar själva för investeringar i returautomater, lokal och övrig utrustning för att ta emot pantbelagda förpackningar

Hanteringersättningar till butiker och HoReCa:

EUR per förpackning	Burk	Pet-flaskor
Rvm med komprimering	0,029	0,033
Rvm utan komprimering	0,024	0,024
Manuel mottagning	0,024	0,024

Transportersättning 23,79 per pall

Statistik**Metallburkar (aluminium):**

- Försäljning 2008 över 800 miljoner burkar.
- Återvinningsgrad 90 %.
- 95 % av volymen samlas in genom returautomater.
- 9500 insamlingspunkter (5000 HoReCa/4 500 butiker).
- 4000 returautomater (RVMs), merparten är combiautomater som tar emot både burk och PET flaskor.

Pet – flaskor

Systemet startade upp under 2008 med en försäljning på 254 flaskor och med en återvinning på 72 miljoner. Under 2009 beräknas en försäljning på 400 miljoner flaskor och en återvinningsgrad på över 80 %.

2.5 Island

Endurvinnslan HF grundades 1989.

Huvudsakliga ägare:

- Bryggerier och producenter av Coca-Cola/Pepsi 20 %.
- Handelsorganisationer 20 %.
- Alkoholmonopolet 20 %.
- Miljödepartementet 18 %.
- Övriga ägare 22 %.

All försäljning av öl, läsk/ vatten och vin sker i engångsförpackningar av aluminium/ stål, PET eller glas. Ett pantbelopp för alla förpackningar, 12 ISK.

Handeln är inte deltagare i pantsystemet utan all insamling sker genom återvinningscentraler som finns över hela Island.

Beroende på den ekonomiska situationen så är det inte meningsfullt att jämföra pantbelopp och avgifter med övriga nordiska länder.

2.6 Estland

Pantsystemet beslutades på grundval av EU Direktivet för förpackningar och Estlands Förpacknings stadgar.

Eesti Pandipakend LLC (EPP), bildades 11 oktober 2004 och fick sitt godkännande av Miljödepartementet den 23 mars 2005.

Aktieägare:

- Bryggareföreningen 25 %
- Producenter/Läskedrycker 25 %
- Importers öl/ läskedrycker 25 %
- Handels organisation 25 %

Hittills är EPP det enda godkända retursystemet i Estland.

Pantsystemet i Estland startade 1 maj 2005.

EPP organiserar en landsomfattande insamling och återvinning av förpackningar och förpackningsavfall av glas-, plast och metall förpackningar ingående i pantsystemet.

Pantsystemets omfattning

Omfattar förpackningar av glas, plast eller metall, engångsförpackningar eller återfyllnadsförpackningar av öl, cider, drycker med låg alkoholhalt, läskedrycker, vatten, juice, juice koncentrat och nektar.

Producenter/importörer redovisar varje månad sin försäljning av anslutna förpackningar till EPP. Fakturering av pant och administrations avgifter baserade på dessa rapporter sker sedan från EPP till resp. producent/importör.

Förpackningar:

Typ av förpackning	Volym	pantklass	Pant EKK
Engångs plastflaska	Upp t.o.m. 0,5L	A	0,50
Engångs plastflaska	Över 0,5L	B	1,00
Metallburk	Alla volymer	C	0,50
Engångsglas	Alla volymer	D	1,00
Returflaskor	Alla volymer	D	1,00

Anslutningsavgift för producenter/ importörer till EPPs system kostar 500 EKK.

Registrering av förpackningar:

Alla förpackningar som omfattas av pantsystemet måste vara registrerade hos EPP.

Registreringen inklusive den första testen av förpackningen kostar 450 EKK.

Den slutliga registreringen kostar 900 EKK per förpackning. (ca 59 euro).

Administrationsavgift fr.o.m. 1 juni 2009

- Unik EAN-kod, 0,39 EKK per förpackning.
- Standard EAN kod 0,47 EKK per förpackning
- Ingen administrationsavgift tas ut för metallburkar.
- Alla förpackningar tillhörande EPP systemet måste ha ett pantmärke för identifiering antingen direkt tryckt på etiketten eller en etikett klistrad på förpackningen.
- I anslutning till pantmärket är förpackningen identifierad genom en EAN kod.
- Alla butiker/eller andra försäljningsenheter som säljer dryckesförpackningar med pant är skyldig att ta emot förpackningarna och betala tillbaka panten till konsumenten.

2.7 Tyskland

Det tyska pantsystemet koordineras av DPG (Deutsches Pfandsystem GmbH)

DPG bildades juni 2005 av handels och industrins organisationer.

DPG tillhandahåller den organisatoriska – och juridiska inom de områden som berör pantsystemet.

Verksamhetsprinciper:

- Icke vinstgivande
- Driver ej operationell återtagningsverksamhet
- Ingen clearingverksamhet
- Inga data angående försäljning och pant
- Äger säkerhetssystemet

DPG:s roll

- Märkning (Logo)
- Identifikation och säkerhet
- IT-standard
- Master databas
- Certifiering av operatörer
- Harmonisering av operatörskontakt
- Information

Det tyska regelverket:

- Obligatorisk pant 0,25 euro (inkl moms) på dryckesförpackningar.
- Förpackningsstorlekar 0,1 – 3 liter.
- Pantbelagda dryckeskategorier:
- Öl, vatten, läsk, stilldrinks, alcopops, energidrycker.

Undantagna dryckeskategorier:

- Juice/nektar från frukt och grönsaker
- Mjölkdrycker med minst 505 mjölkkinnehåll
- Dietdrycker
- Vin och sprit

Undantagna förpackningskategorier

- Dryckeskartong
- Plastpåsar/ståpåsar
- Biologiskt nedbrytbara förpackningar (till 2012)

Förpackningarna skall vara märkta med följande DPG code

- EAN kod (8–13 positioner)
- DPG logo (pantmärke för den tyska marknaden)
- Logo – tryckt med säkerhets färg
- Speciell märkning för att identifiera logo.

Finansiering av det tyska systemet.

Samtliga ekonomiska aktörer betalar en årlig avgift som är volymberoende
Avgifter betalas till systemleverantören som opererar i konkurrens:

- Clearinghouse operatörer
- Transportörer
- Sorting – och räkningscentraler
- Återvinnare

Detaljhandeln bekostar investering i återtagningsautomater.

Pantnettot tillfaller den som har registrerat en EAN kode hos DPG

Avgifter till DPG

Registration fee:

Number of containers placed on the market per year	Fee per barcode (EUR)
0–0,8 million	150
> 0,8 million – 2 million	500
> 2 million – 50 million	8,500
> 50 million	33,000

Annual fee:

Category of participation	Fee 2006 (EUR)
First supplier up to 15 million containers p.a	1,000
First supplier over 15 million containers p.a	3,000
Deposit account – holder	14,000
Deposit account – holder service provider	14,00
Deposit claimant	14,000
Deposit claimant service provider	14,000
RVM manufacturer/counting centre operator	8,500
Label printer	2,500
Can maker	23,000
Redemption centre	No fee

3. Jämförelse mellan de nordiska pantsystemen

3.1 Ägare/myndighet/ regleringar

Dansk Retursystem A/S, (DRS)

Den helt dominerande ägaren är Dansk Retursystem Holding A/S med 85,62% av aktierna.

(Carlsberg Danmark A/S, Royal, Unibrew A/S, Thisted Bryghus A/S, Bryggeriet S.C. Fuglsang A/S).

Miljöministeriet är ansvarig myndighet som godkänner under vilka regler som pantsystemet skall verka.

I Bekendtgørelse nr. 634 av den 19 juni 2008, finns angivet vilka avgifter som skall erläggas till Dansk Retursystem A/S av producenter/ importörer.

DRS har den enda licensen för att driva pantsystem för engångsförpackningar av metall- burkar och plastflaskor för dryckesprodukter.

Returpack Svenska AB,

Moderbolag till Returpack Burk Svenska AB och Returpack PET Svenska AB.

Aktieägare: Sveriges Bryggerier AB 50 %, Svensk Dagligvaruhandel 25 % och Livsmedelshandlareförbundet (SSLF) 25 %.

Producenter/importörer kan till Jordbruksverket ansöka om att få tillstånd att driva ett pantsystem. Kraven för att starta och driva ett pantsystem regleras genom "Förordningen 2005:220 om retursystem för plastflaskor och metallburkar". Ansvarig myndighet för Förordningen är Miljödepartement som också föreskriver kraven på återvinningsgrad för metallburkar och plastflaskor enligt SFS 2006:273, om producentansvar för förpackningar.

Norsk Resirk A/S

Ägs till 50 % av handeln och 50 % av bryggerierna. Dominerande ägare är: DMF (*Dagligvaruhandelns Miljö och emballasjeforum*) 33,5 % av aktierna och Bryggerienes Servicekontor med 35 %.

Retursystem for drikkevareemballasje reguleres av forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) kapittel 6. För att driva ett retursystem i Norge krävs ett godkännande av ansvarig myndighet, Klima – og forurensningsdirektoratet (Klif). Producenter/ importörer kan till Klif ansöka om godkännande att driva ett pantsystem, eller de kan bli medlemmer i eksisterende retursystem. Miljø- og grunnavgift fastsettes årlig i ved-

tak om særavgifter, gjeldende avgifter på drikkevaremballasje finnes i FOR-2009-11-26-1499. Avfallsforskriften § 6–8 bestemmer pantesatsene for drikkevaremballasje. Med bakgrunn i søknad om fastsettelse av returandel fra godkjente retursystemer, fastsetter Klima- og forurensningsdirektoratet årlig returandel for de ulike retursystemene.

Palpa – Soumen Palautususpakkaus YO

Ägs till 50 % av handeln och 50 % av bryggerierna.

Miljöministeriet är ansvarig myndighet över retursystemen. Systemen regleras genom: ”Statsrådets förordning om retursystem för vissa dryckesförpackningar”. Enligt ursprungliga författningar: 180/205 regleras vad pantens storlek, minst skall vara per förpackningsslag. Författningen anger också återvinnings mål per förpackningsslag, som måste uppnås för att driva ett pantsystem.

Sammanfattning

Bryggerierna/ dryckesindustrin och handeln äger pantbolagen gemensamt (50/50 %) i Sverige, Norge och Finland. I Danmark ägs Dansk Retursystem A/S av bryggerierna/dryckesindustrin.

Pantsystemet i Danmark fungerar i en monopolsituation. Dansk retursystem har den enda licensen, utfärdad av Miljöministeriet, för att driva ett pantsystem för engångsförpackningar för metallburkar och plastflaskor. Övriga pantsystem i Norden verkar i en konkurrenssituation, men med helt dominerande marknadsandelar.

Myndigheterna i Danmark, Finland och Norge har mer reglerade förutsättningar för pantsystemen än i jämförelse med Sverige. Samtliga myndigheter har mål specificerade för återvinning av metallburkar och plastflaskor. Myndigheterna, speciellt i Danmark och Norge, har också inflytande över pantbelopp och avgifter i systemen.

3.2 Pantsystemets omfattning och förpackningar

Dansk Retursystem

Engångsförpackningar: Glas, metallburkar och plastflaskor.

Produkter: Öl, kolsyrade drycker, cider, stilla vatten, FAB´s och iste.

Returpack

Engångsförpackningar: Metallburkar och plastflaskor.

Produkter: Alla produkter som betecknas som konsumtionsfärdig dryck. (öl, kolsyrade drycker, cider, stilla vatten/mineralvatten, still-drinks, vin. m.m.)

Resirk

Engångsförpackningar: Metallburkar och plastflaskor

Produkter: ÖL, mineralvatten, saft/Juice, energidrycker och alkohol-drycker (4 %).

Palpa

Engångsförpackningar: Metallburkar och plastflaskor

Produkter: Konsumtionsfärdig dryck av öl, saft/ nektar, kaffe/te, energi-drycker, mineralvatten och stilla vatten.

Sammanfattning

I samtliga system ingår produkter med konsumtionsfärdig dryck i engångs-förpackningar av metall eller plast (PET). Resirks system hanterar även saft – och juice koncentrat i engångsförpackningar. Dansk Retursystem har också ansvaret för insamling av glasflaskor i engångsförpackningar.

3.3 Anslutning till pantsystemen och registrering av förpackningar

Dansk Retursystem (DRS)

Ansökan om registrering sänds till DRS tillsammans med 10 tomma exemplar av förpackningen. Registreringsavgift 2000 DKK exkl. moms, betalas till DRS för den första förpackningen under ett kalenderår. Avgiften täcker övriga registreringar som sker under samma kalenderår. Inga materialspecifikationer på enskilda produkter behöver uppfyllas för anslutning till pantsystemet.

Försäljning av en ny produkt kan starta som senast fyra (4) veckor efter mottagande av produkten.

Returpack

Anslutningsavgift 10 000 SEK/ år för anslutning till pantsystem för metallburkar och plastflaskor.

Anslutningsavgiften tas ut av Returpack men överförs omedelbart till Jordbruksverket. Företaget erlägger denna avgift till Jordbruksverket för varje påbörjat kalenderår som avtalet fortsätter att löpa. Förpackningarna måste uppfylla de krav som ställs enligt materialspecifikationerna och märkningsmanual för PET- och burkförpackningar. Minst 4 veckor innan en ny produkt skall börja säljas skall prover sändas intill Returpack. Produkten kontrolleras mot specifikationer och registrering sker i artikelregister som tillhandahålles för samtliga automatleverantörer.

Resirk

För anslutning till systemet tecknar producenten/importören ett standardavtal med Resirk. En engångsavgift på 30 000 NOK betalas till Norsk Resirk.

Vid registrering av en ny produkt sänds en beskrivning av produkten till Resirk sex (6) veckor före innan produkten lanseras på den norska marknaden.

Registreringen kostar 5000 NOK per produkt.

Tre flaskor lämnas för acceptans av flaskans form, som testas sex veckor före lansering. För en slutlig teknisk test skall 30 burkar/ flaskor sändas intill Resirk. Testen tar en vecka.

Palpa

Vid anslutning till Palpas system betalas en engångsavgift på 7 600 EURO till burksystemet och 7 600 EURO till PET systemet. Alternativt kan en årlig avgift betalas på 1 700 EURO (5x) för resp. system.

En EAN kod avgift på 400 EURO tas ut för PET-flaskor och för metallburkar 350 EURO. Till resp. automatillverkare sänds sex (6) autentiska provförpackningar för tester. Produkten godkänns av Palpa efter att förpackningarna har blivit testade. Palpa uppdaterar returautomaterna 2 ggr per månad.

Sammanfattning

För producenter och importörer som önskar ansluta sitt företag och registrera sina produkter på den nordiska marknaden, kan processen upplevas både komplicerad och kostsam.

Teoretiskt beräknat för en producent/ importör som önskar ansluta sig till de nordiska pantsystemen och registrera två förpackningar, burk/ PET för ett kalenderår, innebär det följande behandlingstid och kostnader:

Anslutningskostnad och registreringsavgifter i EURO enligt valuta kurs 2009-11-08.

	Behandlingstid veckor	Anslutningskostnad	Registreringsavgift Burk/PET	Total kostnad
DRS	4		267	267
RP	4	925		925
Resirk	6	3 455	1 152	4 607
Palpa	4	15 900	350/400	16 650
Totalt	Snitt 4,5 veckor	20 280	2 169	22 449

Hela anslutningsprocessen tidsmässigt, land för land, tar 18 veckor. Kostnaden för anslutning till samtliga länder är i snitt 20 280 EUR, därtill tillkommer registreringsavgifter för två produkter på 2 169 EUR. Totala kostnaden för anslutning och registrering för ett kalenderår blir 22 449 EUR.

Anslutnings- och -registreringsavgifter skiljer sig ganska markant mellan systemen. De högsta avgifterna tas ut av Resirk och Palpa, dessa är dock engångsavgifter för anslutning och för registrerade produkter så länge som

dessas säljs på resp. marknad. En producent som anmäler en produkt till DRS system betalar en avgift på DKK 2000. Denna avgift täcker producentens efterföljande anmälningar av nya förpackningar under samma kalenderår och så länge dessa produkter säljs på den danska marknaden.

Anslutningsavgiften till Returpack är en årlig avgift som tas ut och går direkt till Jordbruksverket. Det är inte bolaget Returpack som tar ut avgiften, utan detta är en avgift till myndigheten enligt Förordningen SFS 2005:220.

DRS har i jämförelse med övriga nordiska länder mycket låga avgifter för deltagande och registrering av produkter i pantsystemet.

3.4 Logistik – och insamlingsavgifter till pantsystemen för producenter och importörer

En jämförelse mellan systemen för aluminiumburk 0,5 L, Pet-flaska 0,5 L och över 0,5 L.

	Valuta	Burk 0,5L	PET 0,5L	PET > 0,5L
DRS	DKK/ EUR	0,10/0,01	0,22/0,03	0,31/0,04
Returpack	SEK	0,0	0,22/0,02	0,52/0,05
Resirk	NOK	1,39/0,17	1,30/0,16	1,30/0,16
Palpa	EUR	0,01	0,037	0,031

Sammanfattning

Med undantag för Resirks avgifter så är det i stort sett samma nivå på avgifterna för engångsförpackningar. Anledningen till avvikelserna för Resirk är den grundavgift och miljöavgift som norska staten tar ut för burkar och PET flaskor. Andra skillnader är att Returpack inte tar ut några avgifter för aluminiumburk

3.5 Hanteringsersättningar till handeln/HoReCa och liknande drivsenheter

Mottagning genom returautomat (RVM), med komprimator/utan investerings subvention.

Mottagning genom RVM	Valuta	Burk 0,5L	PET 0,5L	PET>0,5L
DRS	DKK öre	0,9	1,9	1,9
RP	SEK/öre	15	40	50
Resirk	NOK öre	20	25	32
Palpa	EUR cent	0,03	0,03	0,03

Manuell mottagning	Valuta	Burk 0,5L	PET 0,5L	PET>0,5L
DRS	DKK öre	8,6	10,3	10,3
RP	SEK öre	0,0	20	20
Resirk	NOK öre	5	10	10
Palpa	EUR cent	0,02	0,02	0,02

Sammanfattning

När det gäller mottagning genom RVMs har DRS lägre ersättningar än övriga systemen. Returpack har de högsta ersättningarna för PET-flaskor, medan Resirk och Palpa lämnar högre ersättningar för burk. Returpack lämnar ingen ersättning för manuell mottagning av burkförpackningar.

När det gäller ersättningar för manuell mottagning kan vi konstatera en skillnad i Dansk Retursystem gentemot mot övriga nordiska system, genom att manuell mottagning ersätts med högre belopp per förpackning än mottagning genom returautomat.

I Danmark, Norge och Finland är butiker som säljer metallburkar och plastflaskor förbundna genom förordning att också ta emot samtliga varianter av dessa förpackningar och lämna pantsättning till konsument. Detta finns inskrivet som regler av resp. myndighet. I Sverige finns inte dessa regler i Förordningen, men i praktiken fungerar det på samma sätt som i övriga nordiska länder.

3.6 Pantbelopp och återvinnig i systemen

Pantbeloppen:

- PET flaskor: Under 1 liter.(1)
- Pet flaskor: 1 liter och över (2)
- Pet flaskor över 1 liter (3) (Finland)
- Burk: Under 1 liter (1)
- Burk: Över 1 liter (2) (Danmark)

	PET 1	PET 2	PET 3	Burk 1	Burk 2
Sverige	1,00 SEK = 0,09 EUR	2,00 SEK = 0,19 EUR		0,50 SEK = 0,05 EUR	
Norge	1,00 NOK = 0,11 EUR	2,50 NOK = 0,27 EUR		1,00 NOK = 0,11 EUR	
Finland	0,10 EUR	0,20 EUR	0,40 EUR	0,15 EUR	
Danmark	1,50 DKK = 0,20 EUR	3,00 DKK = 0,40 EUR		1,00 DKK = 0,13 EUR	3,00 DKK = 0,40 EUR

*Presentation av Wolfgang Ringel, Tomra den 15 januari 2009.

Sammanfattning

Återvinningsgraden för den registrerade mottagningen av metallburkar och plastflaskor är mycket hög, omkring 90 % för burk och 84–90 % för plastflaskor.

Samtliga nordiska länder kräver unika EAN koder när förpackningar registreras i systemen. EAN – koden skall också kombineras med ett pantmärke/ symbol med information om pantvärdet för förpackningen. I DRS sy-

stem har pantmärket speciella säkerhetsfärger som identifieras i returautomaterna med en särskild kamera.

Mellan de nordiska länderna finns det några klara skillnader på pantbeloppen för samma förpackningar.

När det gäller burkpanten så har Returpack för närvarande det lägsta beloppet, vilket kommer att förändras den 15 september till en (1) krona. Danmark har en pant för engångsförpackningar över 1-liter på 3,00 DKK. Finland har en pant på 0,40 EURO för PET över 1-liter. Returpack och Palpa tar ut speciella avgifter av medlemmarna för färgad PET och stålburk beroende på sorteringskostnader och ett lägre materialvärde.

Dessa olika bedömningar för pantbeloppen storlek, är förmodligen historiskt grundade på miljömässiga skäl och för en konkurrensmässig balans till återfyllnads förpackningar.

3.7 Data system

Systemuppbyggnad

Samtliga nordiska länder har en systemuppbyggnad som innebär i stort sett samma förutsättningar:

- Säljinformation från producenter/importörer.
- Underlag för fakturering till producenter/importörer.
- Information från returautomater till systemet.
- Betalnings filer för ersättning av pant och hanteringsersättningar till butiker och övriga insamlingspunkter.
- Uppdatering av nya EAN koder.

Sammanfattning

Sverige, Norge och Finland har ett samarbete med automatleverantörerna för inhämtning av pantdata från automaterna och uppdatering med nya EAN koder.

Danmark (DRS) har installerat en egen datorkommunikation som levererar samma data information.

3.8 De nordiska systemen i jämförelse med Tyskland och Estland

3.8.1 Tyskland

Det tyska pantsystemet koordineras av DPG (Deutsches Pfandsystem GmbH). DPG:s roll är i vissa avseenden den samma som de nordiska pant-

bolagen när det gäller märkning (logo) och identifikation och säkerhet i systemet. Det som skiljer är att DPG sedan godkänner och certifierar systemleverantörer som opererar i konkurrens med varandra när det gäller ”Clearinghouse – operatörer”, transporter, sortering och återvinning.

Det tyska pantsystemet är fundamentalt olik de nordiska systemen. Finns ingen central organisation som ansvarar för clearing av pantkostnader, informationsflöden, materialspecifikationer m.m.

Ingen officiell återvinningsgrad finns tillgänglig men DPG hävdar att den ligger mellan 95–97%.

Skilnader mellan pantsystemen: (utredarens bedömning)

Tyska Pantsystemet	Nordiska pantsystemen
Etablerat som en sanktion för att hindra ökning av engångsförpackningar	Etablerat som ett system för att garantera hög Återvinning
Hög tvångspant – 25 cent	Marknadsanpassad flexibel pantnivå
Etablerat under konflikt mellan politiker och ekonomiska operatörer	Etablerat i samförstånd med politiker och ekonomiska operatörer
Kaotisk start med individuella, ej kompatibla systemlösningar	Organiserat system med tydliga spelregler (myndighetstillsyn genom förordning)
Mångfald av operatörer och systems DPG:s roll = koordinator	Pantbolagen driver nationella system med stöd av samtliga ekonomiska operatörer
Kostnadsdrivande	Kostnadseffektivt

Den tyska förpackningsförordningen är naturligtvis gällande över hela Tyskland. Det är en enhetlig pant på 0,25 EURO som måste tas ut förutom produktens pris. Panten (flödet) startar på producentnivå och tas ut av butiken vid försäljning till konsument. Men verkställandet och tillämpningen av reglerna för pantsystemet avgörs inom varje ”Bundesland” d.v.s. på lokal statlig nivå.

Schleswig – Holstein hävdar sin rättighet att undantaga exportvolymen från att betala pant. Medan det tyska miljöministeriet har en annan uppfattning och menar att även dessa exportvolymen skall ingå i det tyska pantsystemet.

3.8.2 Estland

Pantsystemet är en direkt kopia av de nordiska systemen vilket inte är så märkligt med tanke på att Returpack från starten varit systemleverantör på licens till EPP i Estland. Ägarstrukturen är också enligt nordisk modell med bryggeri/läskedrycksproducenter och handeln som ägare.

Gentemot de nordiska systemen så ansvarar EPP även för insamling av returförpackningar och som Danmark även för engångsförpackningar för glas.

EPP tillåter också att importörerna använder en standard EAN kod i stället för en unik nationell EAN kod. Detta kan skapa problem eftersom standard koden även finns på förpackningar i angränsande länder och kan pantas i EPP:s system.

4. Privatimport

Sverige

Enligt uppgift från Sveriges Bryggerier exporterade de svenska bryggerierna 2009,

37,9 milj. liter öl och 11,4 milj.liter cider till gränshandeln i Tyskland. Omräknat till 33 cl burk blir det en volym på 150 miljoner.

Detta är enbart svensk producerad volym vilket betyder att den totala volymen kan vara ca *300 – 400 miljoner burkar. Privatimporten sker i huvudsak från gränshandeln i Tyskland. (**Utredarens uppskattning*)

Danmark

Privatimporten från Tyskland beräknas för 2009 överstiga 400 miljoner burk (33cl). (*Enligt information från Bryggeriforeningen*)

Norge

I Resirks system registrerades 2008, återvinning av ca 11 miljoner burkar inköpta i Sverige. Dessa är inte pantberättigade för konsumenterna.

Finland

Privatimporten från Estland på årsbasis beräknas vara ca 400 miljoner 33 cl burk. (*Enligt information från Palpa*)

Sammanfattning:

Enligt dessa uppskattningar så omfattar privatimporten på årsbasis ca en (1) miljard burkar.

4.1 Insamling av privatimporterade burkar

Sverige:

Genom Returpacks system sker en återvinning av ca 50 miljoner privatimporterad burk (2007).

Returförpackningsutredningen, rapport 2006:7, (Jordbruksverket) visade följande insamlingsstruktur:

- Privat införsel 2004, 160 miljoner liter öl, ca 400–500 miljoner burk
- Metallkretsen: 140 miljoner.
- Returpack: 70 miljoner.
- Hushållsavfall: 200 miljoner.

Totalt: 410 miljoner

(Metallkretsen ingår i Organisationen FTi – Förpacknings- och Tidningsinsamlingen)

För övriga Nordiska länder finns inga uppgifter på volymer som samlas in genom andra insamlingssystem.

4.2 Konsekvenser för pantsystemen och återvinningsgraden.

Genom konsumentundersökningar som gjorts av Returpack (SIFO: 2001 och 2007), visar att personer över 30 år regelbundet pantar sina förpackningar. För dessa grupper är pantningen ett beteende som upprepas regelbundet, oftast i samband med inköp av livsmedel. Miljöintresse och pantsättningen är enligt undersökningarna, drivkrafterna i beteendet. För dessa grupper av trogna pantare kan det vara märkligt att identiska förpackningar som privatimporterats inte är berättigade till pantsättning.

4.3 Miljökonsekvenser

Den privatimporterade burkvolymen i de nordiska länderna uppskattas vara ca 1 miljard burkar. Genom pantsystemen insamlas uppskattningsvis ca 100 miljoner burkar (baserat på uppgifter från det svenska systemet).

Övrig volym på 900 miljoner insamlas huvudsakligen genom andra insamlingssystem, eller genom kommunernas källsortering av hushållsavfall.

Det är för närvarande endast genom pantsystemen som burkarna återvinnas för vidare process till aluminiumplåt speciellt anpassad för tillverkning av nya burkar. Med tanke på att energibesparingen är 95 % vid jämförelse med tillverkning av aluminiumburkar från jungfrulig aluminium, är det en miljökonsekvens man bör beakta när det årligen rör sig om ca 11–12 000 ton.

5. Möten med referensgrupperna.

Synpunkter från de nordiska länderna på ett gemensamt pantsystem för metallburkar och plastflaskor. (*Utredarens minnesanteckningar*)

5.1 Danmark

Möte med Bryggeriforeningen och Dansk Retursystem 2009-08-13.

Deltagare:

- Direktör Nils Hald Bryggeriforeningen.
- Direktör Benny Rasmussen Dansk Retursystem A/S
- Knud Loftlund Avdelningschef Bryggeriforeningen

Betr. Ett nordiskt gemensamt pantsystem för engångsförpackningar av metallburk och plastflaskor, ser man inga fördelar att förändra en effektivt fungerande verksamhet i Danmark för att bilda ett nytt nordiskt pantbolag. Man ser dock öppningar mellan pantsystemen genom en förenkling av anslutningsförfarandet och enkel tillgång till information för producenter och importörer. När det gäller gränshandeln så är uppfattningen att det är ett problem mellan resp. berörda länder d.v.s. mellan Danmark/Tyskland och bör lösas av resp. länder och inte vara en del i detta projekt.

Möte med Dansk Handel den 2009-09-24.

Deltagare

- Claus Bogelund.

Synpunkter från Dansk handel:

Dansk Retursystem (och andra nordiska system) fungerar bra i dag.

Ett mycket litet problem som få konsumenter har behov av.

Det krävs stora resurser att bryta upp nuvarande nordiska retursystemen.

Stora kostnader som skall betalas av konsumenterna.

4 nordiska valutor

- Olika avgifter för förpackningar
- Olika momssatser
- Olika insamlingsstrukturer (engångsförpackningar = DRS, återfyllnadsförpackningar= Bryggerier)
- Olika krav på märkning av förpackningarna. Dansk text i Danmark.

Vad är en svensk pantkrona i Danmark? En dansk krona eller?

Om skatter och avgifter harmoniserades mellan de nordiska länderna så säkrades att konsumenterna handlade lokalt och därmed så finns det inget behov att panta sina förpackningar i ett annat nordiskt land.

Dansk handel kan möjligen se fördelar med gemensamma materialspecifikationer och gemensamma anslutningsregler till pantsystemen som underlättar och förenklar för bryggerier/producenter att sälja sina produkter på den nordiska marknaden.

När det gäller gränshandeln mellan Tyskland och Danmark är uppfattningen att för dryckesprodukter som köps i Tyskland skall tysk pant gälla. Hur konsumenterna skall kunna panta sina förpackningar i Danmark är en fråga som inte ännu har diskuterats inom organisationen eller med ansvariga myndigheter.

Möte med Miljöstyrelsen i Köpenhamn 2009-09-23.

Deltagare:

- Palle Boeck, Fine Holten

Det totala intrycket av mötet är att man inte ser några fördelar med ett nordiskt pantsystem och heller inte något nordiskt samarbete. Deras stora utmaning är nu att få igång arbetet med hur dansk pant skall tas ut på de burkar som säljs till danska konsumenter vid gränshandeln i Tyskland.

Man har så här långt inga lösningar på hur systemet skall fungera mellan Danmark och Holstein

5.2 Sverige

Möte med Returpack Svenska AB 2009-08-20.

Deltagare:

- Paul Bergqvist Ordförande, Pelle Hjalmarsson vd.

Från Returpack framfördes att man måste starta med att kartlägga om det finns några fördelar med ett gemensamt nordiskt pantsystem och då med fokus på följande:

- Bekvämlighet för konsumenten
- Miljöpåverkan
- Kostnadseffektivitet gentemot nuvarande system

Returpack säger nej till ett gemensamt Nordiskt Returbolag och ett gemensamt Nordiskt pantsystem och motiven är följande:

- Returpack har i dag ett mycket väl fungerande pantsystem som genererar en hög återvinning (91 % för aluminiumburkar och 84 % för PET).
- Returpack har också en mycket hög tillgänglighet för konsumenten att kunna panta i någon av de drygt 3200 butiker som har pantmaskiner. Detta i kombination med att kunna lämna burkar till Metalkretsen innebär att man tillgodoser konsumenternas behov av tillgänglighet.
- Det är ett kostnadseffektivt system – bla ingen administrationsavgift för BURK.
- Returpack har väl fungerande administrativa rutiner för sina kunder.
- Olika valutor och differentierade pantnivåer i de nordiska länderna.
- Kostnader för att göra nödvändiga omställningar av pantmaskiner.

Förslag som innebär en direktdebitering av privatimporterade burkar avvisas kraftfullt, pga. olika valutor, uppbyggnad av parallella pantsystem och en kostnadsökning för bryggerierna som kommer att belasta konsumentpriset.

Returpack framförde att bästa sättet att skapa bra förutsättningar för en höjd återvinning, mindre miljöpåverkan och en förenkling för konsumenten är att alkoholskatten utjämnas mellan länderna.

Returpack är positivt inställda till att man tittar över och försöker finna gemensamma materialspecifikationer för metallburkar och PET flaskor.

Möte med Naturvårdsverket 2009-08-28

Deltagare:

- Sanna Due

”Naturvårdsverket anser att det är en bra idé med ett gemensamt pantsystem eftersom det uppmuntrar till ökad återvinning. Det är också viktigt att pantsystemet är begripligt för hushållen. De ska inte behöva fundera över om burkarna de pantar är köpta i utlandet eller i Sverige när de källsorterar. Eftersom vi har en stor nettoprivatimport av burkar som ingår i pantsystemet, främst i södra Sverige, är frågan viktig och inte ett mindre problem.

Vi tror även att återvinningen skulle öka med ett gemensamt pantsystem. Förhoppningsvis skulle en del av de 200 miljoner burkar som i dag hamnar i soporna återvinnas istället, vilket skulle ge en miljövinst eftersom det handlar om förpackningar av metall och aluminium där miljövinsten är förhållandevis stor vid materialåtervinning. Så det är både av miljöskäl och serviceskäl som vi förespråkar ett gemensamt system”.

(Uttalande från Naturvårdsverket 2009-11-19)

Möte med Jordbruksverket 2009-09-08.

Deltagare:

- Olof Sköld.

I Sverige är Jordbruksverket tillsynsmyndighet över pantsystemen enligt Förordning 2005:220. Jordbruksverket genomför, i samarbete med kommunerna, kontroller att butiker och övriga försäljningsställen enbart säljer förpackningar som ingår i det svenska pantsystemet. Jordbruksverket har också möjlighet att utfärda miljö sanktioner till butiker som säljer ej godkända produkter. I ett gemensamt nordiskt pantsystem finns det anledning till samordning, eftersom förutsättningarna är att samma märknings krav bör gälla mellan de nordiska länderna.

Jordbruksverket har också i dag möjlighet att bevilja tidsbegränsade dispenser av vissa skäl, som har att göra med hur burken eller flaskan är utformad. Detta är också en fråga som måste samordnas mellan de nordiska länderna. Behovet av samordning gäller också vilka dryckeskategorier som skall ingå i pantsystemen t.ex. i Norge ingår saft – och juice koncentrat i pantsystemet.

5.3 Norge.

Möte med Resirk 2009-09-01

Deltagare:

- VD Kjell-Olav Maldum, Synnöve Castellano Resirk
- Roar Getz, DMF

Diskuterade möjligheterna till ett Nordiskt pantsystem. Att starta ett nytt Nordiskt pantsystem är främmande för Resirk som inte kan se fördelarna med att starta något nytt när nuvarande organisation fungerar så väl.

Resirk är positiv till samarbete som berör materialspecifikationer för

PET flaskor och metallburkar.

Resirk är positiv till att söka samarbete när det gäller information om anslutnings regler till de nordiska systemen för producenter och importörer. Skillnader mot övriga nordiska system är att miljöavgifterna är kopplade till återvinningsgraden, men också grundavgiften på 1 NOK som enbart tas ut på engångsförpackningar.

Möte med Miljödepartementet Norge, 2009-09-02

- Lene Lyngby

En förenkling av anslutningsprocessen vore positivt för den fria rörligheten av produkter på den nordiska marknaden.

5.4 Finland

Möte med Palpa 2009-08-11.

Deltagare:

- Pasi Nurminen vd.

Palpa anser att det är realistiskt att kunna organisera ett samarbete mellan de nordiska pantsystemen under följande förutsättningar;

- Alla nordiska pantsystemen fortsätter att operera verksamheten som i dag. Finns ingen anledning att byta ut väl fungerande effektiva företag för att etablera ett gemensamt nordiskt pantbolag.
- Ett samarbete mellan de nordiska pantsystemen förutsätter att samtliga EAN koder på den nordiska marknaden finns registrerade i resp. pantsystem. Detta gäller även för EAN koder på förpackningar som förekommer i gränshandeln mellan Estland och Tyskland.
- Gemensamma materialspecifikationer för metallburkar och PET flaskor. En förpackning som godkänts i ett nordiskt land kan direkt, utan särskild prövning, lanseras i övriga nordiska länder.
- Gemensamma anslutningsregler till pantsystemen för producenter/importörer. Underlättar för inträde till den nordiska marknaden till lägre kostnader för producenter och importörer.
- Gemensamma (krav) specifikationer för returautomater på den nordiska marknaden.

5.5 Sammanfattande synpunkter från de nordiska referensgrupperna.

Från bryggerier/dryckesindustrin/ handeln

Samtliga länder framför att pantsystemen är designade för att möta den speciella struktur och behov som finns i resp. land. Man anser inte att det finns behov eller förutsättningar för ett nordiskt pantsystem. Ett nordiskt pantsystem skulle också innebära mycket stora omkostnader som belastar pantsystemen och industrin. Förutom omställningskostnader finns det skillnader i olika valutor, moms, avgifter m.m.

Från myndigheter

Reaktionerna från myndigheterna har varit försiktiga, men med fokus på miljöaspekterna och möjligheterna att privatimporterade burkar skall kunna hanteras i pantsystemet, och därmed kunna återvinnas till nya burkar.

Naturvårdsverket i Sverige anser att det är en bra idé med ett gemensamt pantsystem eftersom det uppmuntrar till ökad återvinning.

Samtliga är dock positiva till att närmare analysera möjligheterna till gemensamma materialspecifikationer och underlätta för producenter och importörer till enklare regler och ökad tillgänglighet till de nordiska pantsystemen.

Som framgår så är reaktionerna från referensgrupperna på ett nordiskt pantbolag eller ett gemensamt pantsystem, med några undantag, mycket återhållsamma.

6. Vad finns det för möjligheter i ett nordiskt samarbete?

Som framförts av referensgrupperna så fungerar de nordiska systemen mycket effektivt med hög tillgänglighet för konsumenterna och höga återvinningsnivåer.

Frågeställningen blir då naturligtvis: Vad finns det då för motiv för att skapa ett nordiskt pantsystem eller andra former av samarbete mellan systemen?

Ett motiv är att genom privatimporten till de nordiska länderna, främst Danmark, Sverige och Finland, så finns det ca en (1) miljard aluminiumburkar som inte omfattas av pantsystemen.

Genom att pantbelägga den volymen i någon form ges förutsättningar för att konsumenterna kan panta sina förpackningar i alla nordiska system, oavsett om produkten är köpt i ett annat nordiskt land eller genom gränshandeln i Tyskland. Ökad konsumentservice som ger förtroende för pantsystemet. Materialåtervinning av ca en (1) miljard aluminiumburkar, som i dag inte hanteras genom pantsystemen, förebygger nedskräpning, ger minskad energianvändning och positiva effekter för miljön.

7. Olika alternativ till ett nordiskt samarbete

7.1 Alternativ 1. Bildandet av ett nordiskt pantsystem

(framtaget av utredaren)

De nordiska systemen fungerar mycket effektivt i resp. nordiskt land. Det gäller tillgänglighet och service för konsumenterna, kostnadseffektivitet i logistik/återvinningsprocess och höga återvinningsnivåer.

För att uppnå samma fördelar vid etablering av ett nordiskt gemensamt pantsystem krävs det att följande faktorer kan samordnas mellan de nordiska systemen:

- De olika ägargrupperna för de nordiska pantbolagen måste enas om ett gemensamt ägt Nordiskt pantbolag.
- Bildar ett nytt pantbolag och avvecklar nuvarande bolag i de nordiska länderna.
- Bolaget ansvarar för administrationen men behåller (och utvecklar) nuvarande insamlingsstrukturer i resp. nordiskt land.
- Valutaskillnader mellan de nordiska länderna.
- Olika pantbelopp, moms och avgifter i systemen.
- Förordningar och regleringar måste samordnas både politiskt och juridiskt.
- Förpackningsgrupper måste samordnas.
- Gemensam nordisk EAN kod/nationella unika EAN koder.
- Alla nordiska EAN koder, inklusive tyska och estniska, är registrerade i de nordiska systemen.

7.2 Alternativ 2. Gemensamt ”Nordiskt Clearing House”

(framtaget av utredaren)

Nuvarande pantsystemen i Norden kan bilda en gemensamt ”Clearing House”.

Samtliga EAN koder administreras av denna Clearing House som uppdaterar systemen och underhåller EAN biblioteket. Kan också ge underlag för ”clearing” av pantkostnader mellan de nordiska pantsystemen.

Förutsättningar:

- Gemensam anslutnings – registreringskrav
- Gemensamma materialspecifikationer för metallburkar och plastflaskor för anslutning till pantsystemen i norden.
- Alla nordiska EAN koder, inklusive tyska och estniska, är registrerade i de nordiska systemen.
- Gemensam nordisk EAN kod/nationella unika EAN koder.

7.3 Alternativ 3. Samarbetsformer mellan de nordiska pantsystemen

(framtaget av utredaren)

Ett alternativ är att bygga vidare på de etablerade systemen, med målet att nå samma möjliga fördelar som ett nordiskt gemensamt pantsystem skulle kunna uppnå för miljön, konsumentservice och producenter/importörer.

En koncentration till den mest prioriterade artikeln aluminiumburken, underlättar samarbetet eftersom det är färre EAN koder och pantsystemen förmodligen redan har en stor del av koderna redan registrerade.

Förutsättningar:

- Gemensam anslutnings – registreringskrav
- Gemensamma materialspecifikationer för metallburkar och plastflaskor för anslutning till pantsystemen i norden.
- Alla unika nordiska EAN koder, inklusive tyska och estniska, är registrerade i de nordiska systemen.
- Nuvarande nationella unika EAN koder.

7.4 Systemförändringar för alternativen 1–3.

För genomförande krävs vissa förändringar som berör administrationen av EAN koder och avräkningsrutiner för reglering av pantsättningen till konsument.

7.4.1 Administration av EAN – koder.

EAN – kodernas administration är en nyckelfaktor för ett pantsystem. EAN – koden är en streckkod som läses av utgångskassorna i hela världen. EAN – 13 är den vanligaste för konsumentprodukter som ger information om land – företag – artikel och priset.

Gemensam nordisk EAN kod (alternativ 1–2)

En gemensam Nordisk EAN kod underlättar administrationen och förenklar för producenter och importörer att ansluta sig till systemen. En gemensam

EAN kod ger också en kostnadseffektiv produktion. Man tillverkar produkten med en design (EAN kod) i stället för 4 olika till resp. nordiskt pantsystem.

Konsekvenser:

Enligt information från förpackningsindustrin är kostnaden för övergång till gemensam

EAN – kod för 3000 artiklar (öl på aluminiumburk) beräknad till ca 3–5 miljoner EURO.

Omställning av automaterna till gemensam EAN – kod går att genomföra on – line. Den administrativa kostnaden beräknas till 100 EURO per automat. För 16 000 automater blir totala kostnaden 1,6 miljoner EURO.

Nordiska unika nationella EAN koder. (alternativ 3)

Alla unika nordiska EAN koder, inklusive exporten till gränshandeln i Tyskland och Estland, är registrerade i de nordiska systemen.

Övervägande volymen från gränshandeln i Tyskland är öl på aluminiumburk producerad i Danmark och Sverige. Vid gränshandeln mellan Estland och Finland är det öl på aluminiumburk producerat i Finland som dominerar.

Konsekvenser

Ett nordiskt samarbete enligt alt.3 innebär att automaterna behöver uppdateras med samtliga nordiska unika EAN – koder, inklusive exporten till gränshandeln i Tyskland och Estland.

Detta innebär att automaterna måste ha en viss minneskapacitet.

Enligt information från automattillverkaren finns det totalt 16 000 automater i de nordiska pantsystemen, som förutom 300 gamla automater i Sverige, har kapacitet att klara 10–15000 EAN – koder. Vid en prioritering av öl på aluminiumburk är kapacitetskravet ytterligare 3000 koder. Den administrativa kostnaden för uppdatering beräknas till 1,6 miljoner EURO.

De 300 gamla automaterna i Sverige är, enligt uppgift, inte uppkopplade för avläsning i pantsystemet.

Bilaga 1. Val mellan 2 metoder, ”Direktkreditering eller Direktdebitering”, för avräkning med gemensam EAN – kod eller unika EAN koder (som idag).

7.4.2 Avräkningsrutiner för reglering av panthersättningen till konsument.

Förpackningens pantbelopp är alltid detsamma, oavsett i vilket nordiskt land förpackningen pantas.

En konsument som köper produkten i ett nordiskt land, men pantar förpackningen i ett annat nordiskt land, får tillbaka samma pantbelopp omräknat till landets valuta. Produkten är registrerad och kan identifieras av landets pantsystem. Clearing av pantkostnaden sker till det nordiska pantsystem där produkten är registrerad och där pantkostnaderna är betalda.

Konsekvenser:

Omräkning av pantbeloppen till landets valuta innebär att automaterna behöver uppgraderas med ytterligare pantgrupper.

För den mest prioriterade produktgruppen, öl på burk, betyder det ca 7 nya pantgrupper för resp. system.

Enligt information från automat tillverkaren, finns det ca 3000 äldre automater som inte kan uppgraderas med nya pantgrupper. Investingskostnaden för att ersätta dessa automater beräknas till 50 – 80 miljoner EURO.

De automater som inte kan uppgraderas byts successivt ut med en takt av ca. 1000 automater per år.

Konsumenten erhåller det pantbelopp som gäller för burkar i resp. nordiskt land.

Detta är det enklaste sättet eftersom inga nya pantgrupper behöver uppdateras i automaterna. EAN koderna är registrerade och kan identifieras av resp. nordiskt pantsystem.

Clearing av pantkostnaderna sker till det nordiskt land, där produkten är registrerad och där pantkostnaderna är inbetalda.

Konsekvenser:

Olika pantbelopp och valutaskillnader kan innebära att konsumenterna fraktar burkarna till ett nordiskt grannland för att få ut en högre pantsättning.

Bilaga 2. Rutiner för avräkning av pant – och ev. andra avgifter vid Direktkreditering eller Direktdebitering

7.5 Alternativ 4. De nordiska pantsystemen träffar bilaterala avtal med resp. grannland

De nordiska länderna kan söka bilaterala lösningar med resp. land där huvuddelen av gränshandeln är representerad.

Avtalen kan vara olika beroende på behovet och möjligheterna att ta hand om gränshandelns volymer i automaterna i butikerna och i pantsystemen.

Men om antagandet är att med bilaterala avtal pantbeläggs den volym av ölburk som är producerad inom det egna landet men som inköps vid gränshandeln, så kan visserligen inte de nordiska konsumenterna panta sina förpackningar i alla nordiska länder. Men, det finns förutsättningar att till stor del kunna lösa kärnproblemet med den privatimporterade volymen av öl på aluminiumburk.

Förslag av BRYGERIFORENINGEN och Dansk Retursystem A/S.
(fritt översatt av utredaren)

De nordiska systemen träffar bilaterala avtal med resp. grannland.

De nordiska länderna kan söka bilaterala lösningar med resp. land där huvuddelen

Av gränshandeln är representerad.

Förutsättningar för bilaterala avtal:

- Problemet bör lösas i det land där problemet finns. Ett problem med burkar i köpta i ex. Tyskland och transporterats till Sverige eller Danmark är inte ett problem i Norge eller Finland. Ett problem i Sverige eller Danmark kan inte rättfärdiga att pantsystemen i Norge eller Finland skall ändras för att det finns problem i Danmark eller Sverige.
- En bra lösning i Sverige är inte nödvändigtvis en bra lösning i Danmark
 - I Sverige kan burkar köpta i gränshandeln returneras i automaterna.
 - Den lösningen kan inte genomföras i Danmark för det betyder, beroende på stora volymer, att mycket stora investeringar måste ske i ökad kapacitet och det är inget som industrin eller dagligvaruhandeln eftersträvar.
 - Butikerna önskar naturligtvis inte att åta sig stora investeringar för att kunna ta emot burkar som dom inte själva har sålt. Därför blir det en skillnad i lösningen för Danmark gentemot den lösning som är bäst lämpad för Sverige.
 - En modell i Danmark kan vara ett bilateralt avtal med Tyskland om att
 - Dansk Retursystem A/S Skall samla in tyska burkar införda till Danmark.
- Förordas, att varje enskilt land tillsammans med involverande parter i pantsystemen och pantbolagen, analyserar omfattningen av gränshandelns ev. problem och vilken lösning som är bäst lämpad för varje enskilt nordiskt land.
- Förordas också, att det finns en enkel och konkret information till producenter och importörer som beskriver pantsystemens regler och krav för att kunna anslutas till systemen. Alltför många timmar och resurser går åt i dag för att söka information som borde vara lättillgänglig. Därför föreslås att de nordiska pantsystemen tar fram ett förslag till gemensam Internet plattform, med information om regler och krav och som gör det enkelt för producenter och importörer att ansöka om medlemskap i de nordiska pantsystemen.

8. Slutsatser

Producenter och importörer verkar i en marknad utan gränser med norden och hela Europa som marknadsplats. Konsumenterna rör sig också mellan grannländerna, i sitt arbete, som turister, men också för att göra inköp där utbudet och prissättningen är förmånligast. Marknaden har successivt anpassat sig för att tillgodose konsumenternas efterfrågan och rörlighet mellan grannländerna

Försäljning av alkoholhaltiga drycker är redan en del av denna gränsöverskridande handel. Drivkraften är prisskillnader orsakade av ländernas olika avgifter och beskattningar av alkoholhaltiga drycker

Analysen kan konstatera att mellan de nordiska länderna är handeln med drycker på engångsförpackningar relativt marginell. Uppskattningsvis ca 30 miljoner förpackningar per år, huvudsakligen öl på aluminiumburk, rör sig mellan länderna. Volymerna orsakar inte några större problem för pantsystemen eller andra alternativa insamlingssystem.

Gränshandeln mellan Sverige och Norge bör inte vara något problem för pantsystemet eller orsaka något miljöproblem. En stor del av burkarna inköpta vid gränshandeln pantas i Sverige vid nästa inköpstillfälle. Dessutom kan norska konsumenter lämna sina importburkar i Resirks system, men utan att få pantsättning.

Den helt dominerande privatimporten till de nordiska länderna sker från gränshandeln med Tyskland och Estland. Dessa volymer uppskattas till ca en (1) miljard burkförpackningar. Importen består i huvudsak av öl på aluminiumburk producerad i Danmark, Sverige och Finland.

Konsumenterna har möjlighet att lämna sina privatimporterade burkar i de nordiska systemen. Men eftersom man inte betalt någon pant vid inköpstillfället får man följaktligen inte någon pantsättning tillbaka. I Sverige, Norge och Finland tar automaterna emot burkar inköpta genom gränshandeln. I Danmark är det frivilligt för butikerna att utifrån miljöhänsyn, ta emot burkar från gränshandeln, men materialvärdet kan inte täcka insamlingskostnaderna. Enligt information från Dansk Retursystem drabbas man därför av en kostnad på ca 4–5 miljoner DKK per år.

Som framförts av referensgrupperna, är det inte ett mål i sig självt att nordiska konsumenter kan köpa och panta sina förpackningar i ett nordiskt land och återlämna dem för pantsättning i ett annat land. Målet är i stället att förpackningarna insamlas via pantsystemen, varmed avfallsmängder minimeras och resursutnyttjandet optimeras.

När konsumenterna lämnar sina burkar genom automaterna är det en början till ett effektivt flöde i återvinningsprocessen till aluminiumplåt som är speciellt anpassad för tillverkning av aluminiumburkar. Den stora volym av aluminiumburkar (1 miljard) som för närvarande hanteras genom andra in-

samlingssystem kan också utsorteras för återvinning. Enligt information från branschen har dock kostnaderna hittills varit alltför höga i relation till materialvärdet.

Det är pantsystemens effektivitet och höga retur- och återvinningsandel som bör utnyttjas för att ta hand om gränshandelns volymer av öl- cider och läskedrycker på aluminiumburk. Om de privatimporterade volymerna av aluminiumburkarna vore pantbelagda så borde antagandet vara att samma höga återvinningsnivåer skulle kunna uppnås med alla dess fördelar för miljö, konsumenterna och producenterna.

9. Rekommendationer

Efter mina kontakter och diskussioner med referensgrupperna om olika alternativ för ett nordiskt samarbete kan jag konstatera att det för närvarande inte finns stöd för ett nordiskt gemensamt pantsystem, eller andra samarbetsformer som innebär att konsumenterna kan panta sina förpackningar i alla nordiska pantsystem.

Motivet till detta ställningstagande är att problemet kan isoleras till privat införsel av burkprodukter från gränshandeln med Tyskland och Estland och inte mellan de nordiska länderna. Dessutom är ett samarbete i dagsläget förenat med höga kostnader främst beroende på ett stort antal äldre automater som systemmässigt inte kan uppgredas med nödvändig information.

Mina rekommendationer är därför följande:

1. De nordiska länderna träffar bilaterala avtal med respektive grannland där huvuddelen av gränshandeln är representerad.

Avtalen kan vara olika utformade beroende på behovet och möjligheterna att ta hand om volymerna i resp. nordiskt land.

Men, om antagandet är att med bilateralt avtal pantbeläggs den volym av burkprodukter som är producerad av det egna landet, men som inköps vid gränshandeln, så kan visserligen inte de nordiska konsumenterna panta sina förpackningar i alla nordiska länder. Man har dock förutsättningar att till stor del kunna lösa kärnproblemet med den privatimporterade volymen av aluminiumburk.

Regeln för de nordiska konsumenterna blir då enligt ex Sverige:

Svensk registrerad konsument betalar svensk pant vid inköp av svensk-producerad burkprodukt i Tyskland och får tillbaka svensk pant vid pantning i det svenska pantsystemet. Däremot om en svensk konsument köper dansk eller – finsk producerad burkprodukt, så betalar han ingen pant och för naturligtvis ingen pant tillbaka från det svenska pantsystemet.

2. Utvärdering av de bilaterala avtalen

En utvärdering av avtalens inverkan på gränshandelsvolymerna kan ske efter en 2–3 års period.

Under denna tidsperiod kan plockanalyser genomföras för att konstatera hur stora volymer som samlas in via andra insamlingssystem inklusive sop-

hanteringen. Man kan också genomföra samhällsekonomiska som underlag för vidare eventuella åtgärder.

Om utvärderingen visar att de nordiska pantsystemen inte lyckats samla in huvudparten, ex. 80 % av den registrerade exporten av burkprodukter till gränshandeln, kan man överväga andra möjliga samarbetsformer.

En sådan samarbetsform är alternativ (7.3) som beskrivs i utredningen, ett samarbete mellan de nordiska systemen där man bibehåller systemens anpassade design för varje land men samtidigt utnyttjar systemens effektivitet för att ta hand om gränshandelns volymer.

En nordisk konsument köper en burkprodukt vid gränshandeln, inklusive pantbeloppet, som är beroende av i vilket produkten är producerad.

Ex. dansk producerad produkt = danskt pantbelopp.

När konsumenten pantar sin förpackning får han tillbaka pantbeloppet i landets valuta oavsett var i Norden burken pantas.

För att detta samarbete skall fungera krävs det att samtliga unika nordiska EAN – koder på burkprodukter som säljs via gränshandeln, är registrerade i de nordiska systemen. Därmed är burkprodukterna registrerade för pantsättning och kan läsas av i samtliga nordiska system, vilket borde innebära att en mycket stor del av gränshandelns volymer inkluderas i pantsystemen. Clearing av pantkostnaderna sker till det nordiska pantsystem där produkten är registrerad och där pantkostnaderna är betalda.

Av konkurrensmässiga skäl bör man överväga att även inkludera burkprodukter som producerats i Tyskland och Estland och som säljs genom gränshandeln butiker.

Uppdateringen av samtliga automater i de nordiska systemen beräknas till 1,6 miljoner EURO.

Alternativet kräver också att automaterna uppdateras med ytterligare pantgrupper för omräkningen av pantbeloppen till landets valuta. Som beskrivs i utredningen finns det i dag ca 3000 automater som inte kan uppdateras. Investeringskostnaden för att ersätta dessa beräknas till ca 50 – 80 miljoner EURO. De automater som i dag inte kan uppdateras byts ut med en takt av 1000 automater per år.

Ett genomförande av detta alternativ kan förmodligen påbörjas tidigast om 3–4 år för att inte branschen skall drabbas av stora investeringskostnader som kan påverka konsumentpriserna för drycker.

3. Samarbete om information och materialspecifikationer.

För en producent eller importör som önskar etablera sig på den nordiska marknaden krävs kontakter med resp. system för att få information om regler och krav för anslutning. Detta

kan upplevas onödigt komplicerat och resurskrävande för en producent eller importör och gynnar inte fri rörlighet av dryckesprodukter på den nordiska marknaden.

Ett förslag från Danmark är att de nordiska pantsystemen arbetar fram en gemensam Internet plattform för enkel tillgång till information om anslutnings – och registreringskraven till de nordiska pantsystemen. Detta skulle underlätta för producenter/importörer att etablera sina produkter på den nordiska marknaden

Gemensamma materialspecifikationer för metallburkar och plastflaskor för anslutning till pantsystemen skulle också underlätta för producenter och importörer att etablera sig på den nordiska marknaden.

Minskad byråkrati och lägre kostnader till gagn för varors fria rörlighet på den nordiska marknaden.

Rapporten har sänts ut för remissyttrande till följande företag/organisationer/myndigheter.

Island

- Endurvinnslan HF

Danmark

- Bryggeriforeningen
- Dansk Retursystem A/S
- DSK (De Samverkande Köpmännen)
- Miljöministeriet

Sverige

- Returpack Svenska AB
- Naturvårdsverket
- Jordbruksverket

Norge

- Norsk Resirk A/S
- Dagligvaruhandelns Miljöforum A/S
- Bryggeri – og Drikkevareforeningen
- Klima – og Forurensningsdirektoratet

Finland

- Palpa (Suomen Palautuspakkaus OY)
- Ministry of Finance
- Federation of the Brewing and Soft Drinks Industry
- Miljöministeriet
- The Finnish Grocery Trade Association
- Retpack AB Åland

Remissvaren och utredarens kommentarer finns tillgängliga genom Nordisk Ministerråd.